

مهارت افزایی

در دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور

معاونت پژوهش و فناوری
دفتر ارتباط با جامعه و صنعت

۱۴۰۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مهارت افزایی

در دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور

تهیه و تنظیم: سیده زهرا امیرارجمندی

سال انتشار: ۱۴۰۰

شماره تماس: ۰۲۱-۸۲۲۳۳۵۵۱

نمابر: ۰۲۱-۸۸۵۷۵۶۶۲

وبسایت: industry.msrt.ir

ایمیل: industry@msrt.ir

آدرس: تهران، شهرک قدس، بلوار خوردین، خیابان هرمزان، نبش
خیابان پیروزان جنوبی

آمارهای موجود درخصوص اشتغال دانش آموختگان و تعداد دانشجویان کشور بیانگر ناکافی بودن نرخ اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی می باشد. عوامل متعددی از جمله بهبود فضای کسب و کار، کاهش تصدی گری دولت و نهادها، استفاده بهینه از بازار کار و نیازهای کشور، مدیریت همکاری های بین المللی و بهبود کیفیت نیروی کار دانش آموخته منجر به حل این مشکل خواهد شد. بهبود نیروی کار دانش آموخته از وظایف نظام آموزشی کشور بوده و عوامل دیگر نیز می بایست مورد توجه نهادهای ذیربط قرار گیرد. چالش های موجود در راستای مهارت افزایی و اشتغال فارغ التحصیلان را می توان ناشی از نا همخوانی برنامه ها و متون درسی با نیازهای واقعی بازار کار، عدم وجود مهارت های عمومی و شغلی، کمبود فرصت های تجربی عملی و عدم وجود آمار اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی و نبود زمینه های کاری در جامعه بر شمرد. بدین منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اجرای برنامه های مهارت افزایی در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی، توسعه دوره های کارآموزی، همکاری در تدوین چارچوب نظام صلاحیت حرفه ای و رصد اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی را در برنامه های خود قرار داده است، در راستای اجرای برنامه های فوق تفاهم نامه همکاری با سازمان فنی و حرفه ای به منظور توسعه دوره های مهارتی در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی، طراحی و تعریف دوره های مهارتی متناسب با سطح معلومات دانشجویان، توسعه مراکز جوار دانشگاه و جایگزینی دوره های مهارتی سازمان با دوره های کارآموزی دانشجویان تدوین و اجرایی گردید. همچنین به منظور تشویق دانشجویان به گذراندن دوره های مهارتی که به بهبود وضعیت اشتغال آن ها کمک خواهد کرد تفاهم نامه همکاری با ستاد کل نیروهای مسلح منعقد گردید تا مشمولانی که در دوران دانشجویی در دوره های مهارتی شرکت نمودند امتیاز خدمتی اخذ نمایند. پیمایش اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی نیز در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی در سال ۱۳۹۹ اجرا شد که بیش از ۸۰ دانشگاه آمار اشتغال فارغ التحصیلان خود را اخذ و ارسال نمودند. اقدامات بسیار خوبی نیز در راستای تدوین چارچوب نظام صلاحیت حرفه ای صورت گرفته است. در گزارش حاضر که با هدف ارایه قسمتی از برنامه ها و اقدامات جاری و آتی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در خصوص توسعه دوره های مهارت افزایی تهیه شده است، وضعیت دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی در برگزاری دوره های مهارت افزایی و تجربیات موجود آن ها مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

غلامحسین رحیمی

معاون پژوهش و فناوری

مقدمه	۱
۱- ضرورت	۴
۲- اهداف	۶
۳- وضعیت اشتغال دانش آموختگان در ایران	۸
۴- مهارت افزایی و اشتغال پذیری در عرصه بین الملل	۱۳
۵- مهارت افزایی و اشتغال پذیری در دانشگاه های ایران	۳۱
۶- اقدامات دفتر ارتباط با جامعه و صنعت در راستای بهبود ارتباط دانشگاه ها با جامعه و صنعت	۳۹
۷- نمودارهای آماری	۵۹
۸- جمع بندی	۶۱

مقدمه

با توجه به رشد سریع تکنولوژی، تغییرات و تاثیرات عمیقی در مسائل اجتماعی و اقتصادی شاهدیم که در نتیجه آن، نیازهای افراد جامعه و مشاغل موجود نیز دچار دگرگونی و تغییر شده است. از جمله این تغییرات در کشور و عرصه جهانی می توان به وقوع بحران کووید ۱۹ اشاره نمود، به گونه ای که این بحران کلیه پدیده های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، بهداشتی و در یک کلام سبک زندگی مردم را در کره زمین تغییر داده، بسیاری از مشاغل از بین رفته و مشاغل دیگری جایگزین آنها شده است. بر همین اساس اتخاذ روش هایی که هماهنگ کننده برنامه های دانشگاه ها با توسعه فناوری و متضمن تأمین نیروی انسانی ماهر و متخصص مورد نیاز بازار و جامعه باشد، اجتناب ناپذیر است.

با توجه موارد مذکور و حجم بسیار زیاد نیروی کار دانش آموخته، نقش دانشگاه و نهاد آموزش عالی به عنوان یکی از مهمترین نهادهای اصلی عصر حاضر در جهت شناخت و درک توسعه علمی و همچنین توانمند سازی و تربیت نیروی کار تخصصی ماهر، متناسب با نیازهای جامعه و بازار کار برجسته می شود. بر همین اساس، نهاد آموزش عالی با توجه به تغییرات جهانی در عرصه گفتمان علم و فناوری و گذر به اقتصاد دانش محور می بایست بیش از پیش از حمایت، برنامه ریزی و سیاست گذاری هر چه بیشتر دولت و صنعت برخوردار شود و هماهنگ با تغییر در حوزه بومی و بین المللی، رسالت و اهداف خود را باز تعریف نماید. توجه خاصی که در دهه های اخیر به آموزش مهارت های عمومی و تخصصی خارج از برنامه درسی در دانشگاه ها معطوف شده است، حاکی از این حقیقت است که این آموزش ها می تواند ابزار مهمی در ارتقاء توانمندی دانش آموختگان و نوآوری باشد. با توجه به افزایش ظرفیت های آموزش عالی در سال های اخیر، برنامه ریزی و سیاست گذاری مناسبی در دانشگاه ها، پژوهشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور اعمال شده است، به گونه ای که آموزش ها و مهارت های دانش آموختگان دانشگاه ها از رشد کمی و کیفی مناسبی برخوردار شده اند و متناسب با آن شاهد افزایش نسبی اشتغال دانش آموختگان نیز هستیم، همچنین بهبود فضای کسب و کار، استفاده بهینه از بازارکار و نیازهای کشور، مدیریت همکاری های بین الملل و ... می تواند عامل مهمی در جهت بهبود وضعیت اشتغال باشد و آموزش عالی کشور نیز در کنار سایر متولیان این عرصه می تواند فعالیت های مفیدی را برای توسعه و تقویت مهارت های دانشجویان و بهبود وضعیت اشتغال آنان فراهم نماید.

بر این اساس ساماندهی و توسعه دوره های مهارت افزایی متناسب با بازار کار، ساماندهی کارآموزی دانشجویان، پایش مستمر اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی و ایجاد مراکز هدایت شغلی و کارایی های تخصصی در دانشگاه ها می تواند گام موثری در جهت کاهش شکاف بین حوزه صنعت و دانشگاه و ایجاد زمینه جهت حضور هرچه بیشتر دانش آموختگان آموزش عالی در محیط های صنعتی، تجاری و بازار کار باشد. در همین راستا دفتر «ارتباط با جامعه و صنعت» وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از سال ۱۳۹۶ اقدام به ساماندهی و توسعه دوره های مهارت افزایی در دانشگاه ها، پژوهشگاه ها و مراکز آموزش عالی به عنوان متولیان اصلی در تدوین، ساماندهی و توسعه دوره های مهارت افزایی نموده و به طور مستمر وضعیت برگزاری دوره ها و برنامه های اجرا شده در دانشگاه ها را مورد بررسی و ارزیابی قرار می دهد. تا کنون چهار مجلد با عنوان «مهارت افزایی در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور» در سال های ۱۳۹۶، ۱۳۹۷، ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ چاپ شده است. هدف از تهیه این مجموعه بررسی وضعیت دوره های مهارت افزایی در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور، انتقال تجارب دانشگاه های مختلف و همچنین ارایه قسمتی از برنامه ها و اقدامات جاری و آتی معاونت پژوهش و فناوری وزارت متبوع است. گزارش حاضر نیز با هدف مذکور و در راستای پایش وضعیت دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی در برگزاری دوره های مهارت افزایی، تجربیات موجود داخلی و بین المللی در حوزه مهارت افزایی، چشم انداز پیش رو و بر اساس اطلاعات دریافت شده از مراکز آموزش عالی در بازه زمانی یک ساله از تاریخ فروردین ماه ۱۳۹۹ تا اسفند ماه ۱۳۹۹ تهیه شده است.

مسلماً با استمرار در روند اجرای این طرح، می توان شاهد دستاوردهای مفیدی در عرصه جامعه دانشگاهی بوده و بتدریج تعادل مناسبی بین عرضه و تقاضا و بهبود توانمندی های شغلی در تمامی رشته ها در سطح کشور برقرار نماییم. علاوه بر این دستاوردها، ارتباط منسجم دانشگاه ها با نیازهای بازار کار می تواند به انتقال تجارب آنها منجر شده و نتایج مفیدی را نیز در بر خواهد داشت، همچنین موجب کاهش وقت و هزینه بخش صنعت در جهت سرمایه گذاری مجدد برای نیروی کار خواهد شد.

مجموعه حاضر تحلیل اطلاعات ۷۷ گزارش ارسالی است که از تمامی دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور که در تهیه و تنظیم این گزارش همکاری داشته‌اند تشکر و قدردانی می‌گردد. امید است با همکاری مستمر کلیه دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی شاهد اثر بخشی هر چه بیشتر نتایج این پایش باشیم.

۱- ضرورت

با گذشت زمان و با توجه به تغییر در شرایط و نیاز های جامعه، ماموریت های دانشگاه ها نیز تغییر کرده و بر این اساس لازم است هماهنگی و انطباق بین توانمندی ها، مهارت های فردی و تخصصی دانش آموختگان دانشگاه ها با نیاز های بازار کار در کشور بیش از پیش مورد توجه واقع شود. بر همین اساس پایش وضعیت برگزاری دوره های مهارت افزایی دانشجویان می تواند گام مفیدی در جهت برنامه ریزی و سیاست گذاری موجود در دانشگاه ها باشد.

به طور کلی طرح ها و برنامه های حوزه آموزش عالی کشور به صورت عمده برآمده از اسناد بالادستی همچون سیاست های کلان علم و فناوری، مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی، مصوبات دولت و برنامه های توسعه، سند های چشم انداز و اقتصاد مقاومتی است و با توجه به اهمیتی که بر ضرورت توجه به توانمندسازی دانش آموختگان دانشگاهی بر اساس مهارت های ارتباطی و تخصصی هر چه بیشتر احساس می شود، ساماندهی دوره های مهارت آموزی دانشجویان در اسناد بالادستی کشور مورد تاکید قرار گرفته است که از جمله می توان به موارد زیر اشاره نمود:

❖ سیاست های کلی اشتغال، ابلاغ شده از سوی مقام معظم رهبری (مدظله العالی):

آموزش نیروی انسانی متخصص، ماهر و کارآمد متناسب با نیازهای بازار کار و توأم کردن آموزش و مهارت و

جلب همکاری بنگاه های اقتصادی جهت استفاده از ظرفیت آنها؛

❖ سند چشم انداز ۱۴۰۴، بند ۷۶ برنامه ششم توسعه:

افزایش سهم آموزش های مهارتی در نظام آموزشی کشور؛

❖ برنامه اشتغال فراگیر مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی؛

تخصیص منابع و تامین اعتبار مورد نیاز برای طرح های کارورزی، مهارت آموزی در محیط کار واقعی، مشوق های کارفرمایی و ...

❖ متناسب سازی تحصیل و اشتغال، توسعه دوره های کارآموزی و کارورزی در دوره های آموزش

عالی؛

نظارت بر دوره های آموزشی کاربردی برگزار شده در محیط های دانشگاهی با رویکرد افزایش اشتغال پذیری، رتبه بندی دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی بر مبنای میزان اشتغال پذیری دانش آموختگان و ...

❖ قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه ای و مهارتی مصوب آذرماه ۱۳۹۶

گسترش شایستگی حرفه ای، ارتقای جایگاه آموزش و تربیت فنی، حرفه ای و مهارتی، کاهش فاصله سطح شایستگی نیروی کار کشور با سطح استاندارد جهانی، هماهنگی در سیاستگذاری کلان، مدیریت در برنامه ریزی آموزش های فنی، حرفه ای و مهارتی و تربیت نیروی کار شایسته، نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه ای و مهارتی

۲- اهداف

در چند دهه اخیر با روند پرشتاب تغییر و دگرگونی در کلیه ابعاد زندگی انسان اعم از فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، علمی و .. مواجهه بوده ایم. بر این اساس لزوم برنامه ریزی برای توانمندسازی افراد جامعه متناسب با کسب و کارها و نیازهای جدید بازار کار بیش از پیش احساس می شود.

در سال های اخیر و به دنبال تغییرات محیطی و به ویژه دگرگونی در نظام های اقتصادی و توسعه علم و فناوری، آموزش عالی با افزایش تقاضای اجتماعی برای حضور دانش آموختگان با توانمندی های شغلی بالاتر در بازار کار مواجه شده است. توانمند سازی دانش آموختگان از طریق یادگیری مهارت های کاربردی در دانشگاه ها، ساماندهی دوره های کارآموزی، انتخاب دروس اختیاری تقاضا محور، افزایش آموزش های آزاد دانشجویان در قالب فوق برنامه و یادگیری های غیررسمی، گام موثری در جهت رشد تفکر انتقادی، مهارت های عمومی و تخصصی، حل مساله و در نتیجه افزایش اشتغال و قدرت تحلیل آنان بوده است. همچنین این فعالیت ها، گام موثری در جهت ارتقای صلاحیت های دانشجویان پس از فراغت از تحصیل و هنگام ورود به جرگه متقاضیان کار خواهد بود. بر این اساس برخی از اهداف برگزاری و ساماندهی دوره های مهارت افزایی در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی به شرح زیر است:

- ارتقای مهارت های دانش آموختگان براساس آموزش مهارت های عمومی و تخصصی روز جامعه، جهت تربیت نیروی متخصص، موثر و کارآمد برای ورود به بازار کار؛

- ساماندهی و توسعه مهارت های دانش آموختگان دانشگاهی با توجه به نیازهای موجود و همچنین تغییر نیازهای مخاطبان و بازار کار در منطقه و عرصه بین الملل؛

- شناخت و همکاری با صنایع و بازار کار موجود در استان ها جهت استفاده از توانمندی های حرفه ای بخش صنعت و بر اساس برگزاری دوره های مشترک با واحدهای صنعتی، دوره های کارآموزی و ...؛

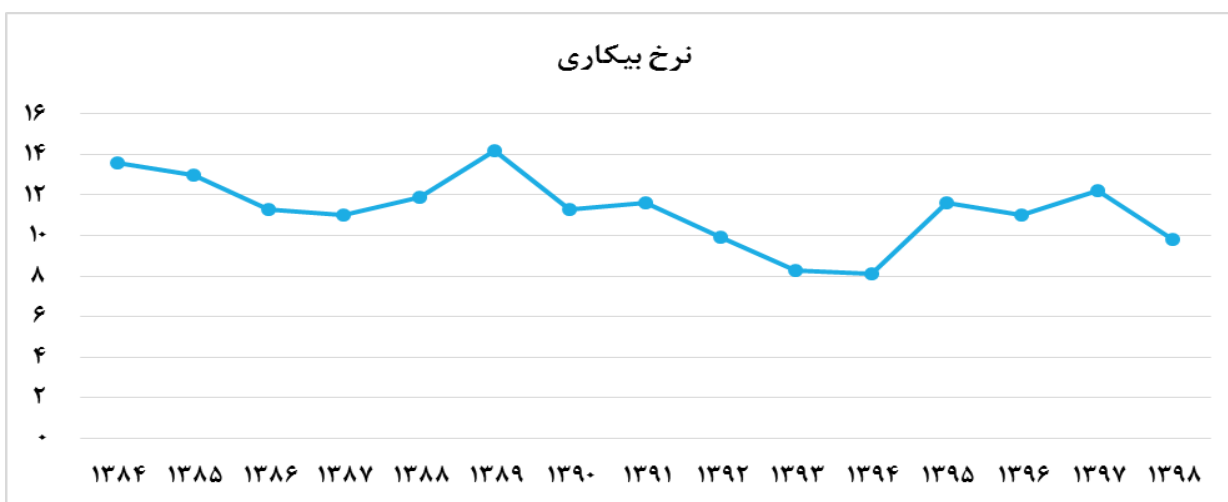

- شناخت، نوسازی و تقویت آزمایشگاه‌ها و فناوری‌های موجود در دانشگاه‌ها جهت بازدید و استفاده از آزمایشگاه‌ها، کارگاه‌ها، بازدیدها و عملیات میدانی دستگاه‌های اجرایی، تحقیقاتی، مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری و سایر صنایع؛
- ارائه مشاوره‌های شغلی، آموزشی کسب و کار به منظور بهبود شناخت دانشجویان از حرف و مشاغل؛
- سازماندهی برگزاری دوره‌های آموزش مهارتی در دانشگاه‌ها و هم‌افزایی ظرفیت‌های موجود و برنامه‌ریزی برای نیازهای آینده و روند رو به رشد صنایع و بازارکار و تسهیل اشتغال بر اساس دوره‌های متناسب با نیازهای واقعی؛
- تقویت فرهنگ کار و کارآفرینی و تولید ثروت و اشتغال مولد از طریق تعاملات مناسب دانشگاه و صنعت؛
- کاهش هزینه‌های بکارگیری نیروی کار برای بنگاه‌های اقتصادی کشور از طریق آموزش‌های مهارتی مراکز دانشگاهی و آموزش عالی؛
- آشنایی و شناخت بخش صنعت از دانشگاه‌ها و تبادل نظر پیرامون ساماندهی آموزش‌های مهارتی متناسب و مطلوب نیروی انسانی و افزایش مهارت‌ها برای ایجاد اشتغال روزافزون دانش‌آموختگان دانشگاهی در جهت افزایش نشاط و رضایت از زندگی؛
- ساماندهی و توسعه مهارت‌های دانش‌آموختگان بر اساس تغییرات در عرصه جهانی و بین‌الملل و مدیریت‌های کسب و کار جدید متناسب با بحران جهانی کووید ۱۹؛

۳- وضعیت اشتغال دانش آموختگان در ایران

طی سال‌های اخیر، موضوع اشتغال در کشور یک موضوع محوری و حائز اهمیت بوده و برنامه‌های مختلفی برای بهبود آن به اجرا گذاشته شده است. یکی از اصلی‌ترین این برنامه‌ها، توسعه دوره‌های مهارت‌افزایی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور و تلاش در جهت مشارکت صنایع و دستگاه‌های اجرایی در برگزاری این دوره‌ها است، مسلماً اطلاعات دقیق از وضع موجود می‌تواند ابزار مناسبی برای تصمیم‌گیری‌ها در این حوزه باشد. از آنجا که یکی از سیاست‌های مهم آموزش عالی بر طبق اسناد بالادستی کمک به افزایش توانمندی‌های شغلی دانش آموختگان است، برنامه‌ریزی مناسب در این حوزه براساس رصد اشتغال دانش آموختگان حائز اهمیت می‌باشد. بر همین اساس وضعیت کلی اشتغال در کشور و دانش آموختگان با توجه به اطلاعات مرکز آمار ایران و پایش‌های موجود بررسی می‌گردد.

شکل ۱: نرخ بیکاری جمعیت ۱۵ تا ۲۴ سال کشور بر اساس اطلاعات مرکز آمار ایران از سال ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۸

در شکل ۱، نرخ بیکاری که عبارت است از درصد نسبت جمعیت بیکار به جمعیت فعال (شاغل و بیکار)، در دهه‌های ۸۰ و ۹۰ ارائه شده است. همانطور که در شکل ۱، مشاهده می‌شود نرخ بیکاری وضعیت متفاوتی در سال‌های مختلف داشته است. در سال ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ نرخ بیکاری در کشور کاهش چشمگیری می‌یابد ولی مجدداً در سال ۱۳۸۹

افزایش می یابد و پس از آن با شیب نزولی مجدداً در سال ۱۳۹۵ و ۱۳۹۷ افزایش و پس از آن در سال ۱۳۹۸ کاهش یافته است. همچنین مشاهده می شود که بیشترین نرخ بیکاری مربوط به سال ۱۳۸۹ و کمترین میزان نیز مربوط به سال ۱۳۹۴ بوده است. این امر نشان از عدم استمرار برنامه ها و سیاست های مناسب اشتغال در طی سال های مختلف دارد و بر همین اساس ضروری است، استمرار برنامه های مدون و اصولی با نگاه به روند افزایشی حجم نیروی انسانی دانش آموخته در معرض ورود به بازار کار مدنظر قرار گیرد.

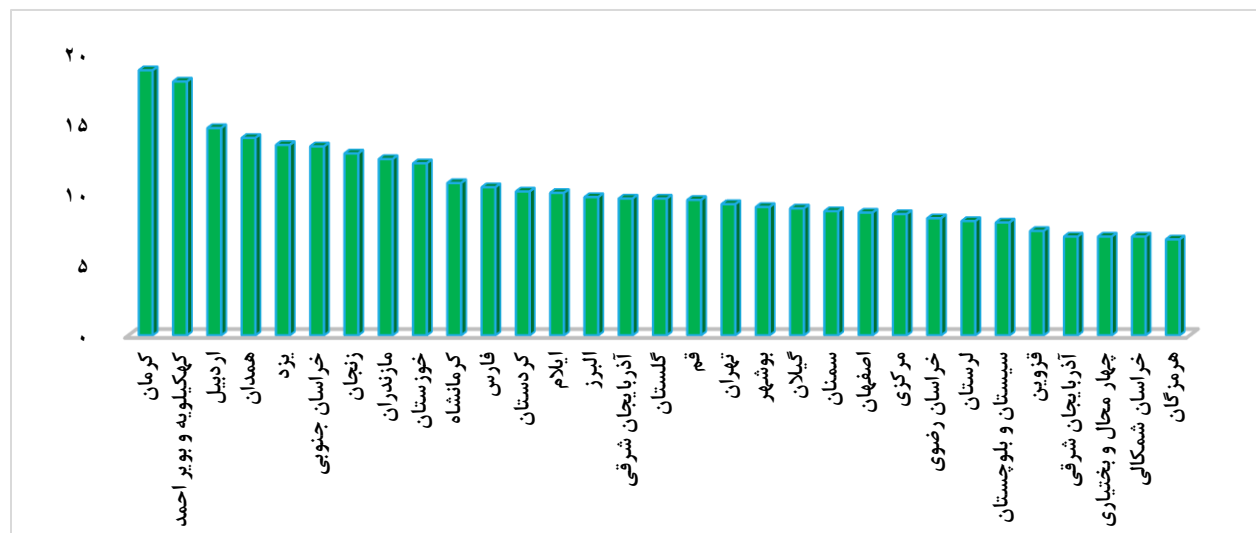
با توجه به نتایج گزارش بررسی نتایج طرح آمارگیری نیروی کار مرکز آمار ایران در بهار ۱۳۹۹، نرخ مشارکت اقتصادی (شاغلان و بیکاران) جمعیت ۱۵ ساله و بیش تر در بهار ۱۳۹۹ بدین گونه است که ۴۱,۰ درصد جمعیت در سن کار، از نظر اقتصادی فعال بوده اند. نرخ مشارکت اقتصادی در بین مردان و زنان به ترتیب برابر ۶۷,۹ درصد و ۱۴,۱ درصد می باشد. بررسی روند تغییرات نرخ مشارکت اقتصادی کل کشور نشان می دهد که این شاخص نسبت به فصل مشابه در سال قبل ۳,۷ درصد کاهش داشته است که خود نشان دهنده خروج نیروی کار از بازار کار می باشد که بیشتر آن را گروه زنان تشکیل می دهند. همچنین بررسی نسبت اشتغال، بیانگر آن است که ۳۶,۹ درصد از جمعیت در سن کار شاغل بوده اند. این شاخص در بین مردان بیش تر از زنان و در نقاط روستایی بیشتر از نقاط شهری است. بررسی این شاخص نشان دهنده آن است که بازار اشتغال نسبت به سال قبل از رونق کمتری برخوردار بوده است و نسبت اشتغال به میزان ۲,۹ درصد کاهش یافته است. این میزان به ترتیب در مردان و زنان ۳,۳ و ۲,۴ درصد و در مناطق شهری ۲,۶ درصد و مناطق روستایی ۴,۰ درصد کاهش یافته است. اما بررسی جمعیت شاغل به تفکیک گروه های عمده فعالیت بیانگر آن است که بخش خدمات با ۴۹,۷ درصد بیشترین سهم اشتغال را به خود اختصاص داده و بخش های صنعت با ۳۱,۸ و کشاورزی با ۱۸,۶ درصد در رتبه های بعدی قرار دارند که جمعیت بخش های صنعت و خدمات در این فصل نسبت به فصل مشابه در سال گذشته به ترتیب معادل ۵,۲ درصد و ۶ درصد رشد منفی

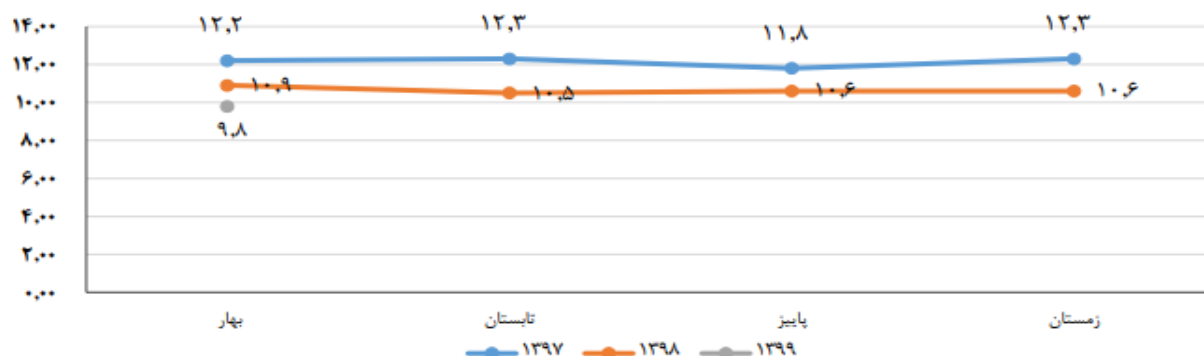
داشته‌اند. بیشترین میزان افزایش جمعیت نیز مربوط به گروه سلامت انسان و مددکاری اجتماعی است که این امر

گویای تاثیر بیماری کووید ۱۹

همچنین با توجه به نرخ مشارکت بر اساس تفاوت های استانی، استان های سیستان و بلوچستان و گیلان با ۶,۶ درصد بیشترین کاهش را داشته اند و استان چهارمحال و بختیاری با ۰,۸ درصد بیشترین نرخ مشارکت را دارا بوده اند. این بررسی نشان می دهد در بهار ۱۳۹۹ نسبت به فصل مشابه در سال قبل، نرخ مشارکت ۳۰ استان کشور روند کاهشی داشته است. بیشترین نسبت اشتغال نیز مربوط به استان زنجان و کمترین مربوط به استان سیستان و بلوچستان با ۲۹,۱ درصد می باشد. در رابطه با نرخ بیکاری نیز بیشترین میزان مربوط به استان لرستان با ۲۱,۰ درصد و کمترین نرخ مربوط به استان خراسان جنوبی با ۴,۰ درصد می باشد. همچنین بیشترین کاهش نرخ بیکاری نسبت به سال قبل در استان یزد بوده که از ۱۲,۷ درصد به ۷,۶ درصد رسیده است. به طور کلی کاهش جمعیت شاغل در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال قبل به شدت تحت تاثیر شیوع بیماری کووید ۱۹ قرار گرفته است.

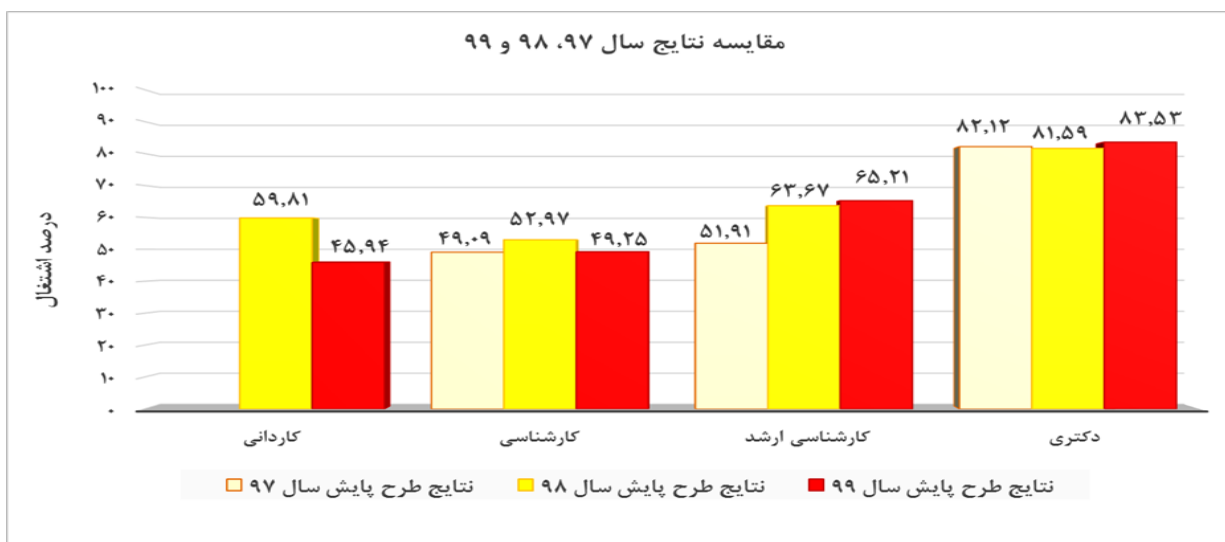

شکل ۲: نرخ بیکاری استانی جمعیت ۱۵ تا ۲۴ ساله در زمستان ۱۳۹۹

شکل ۳: نرخ بیکاری جمعیت ۱۵ تا ۲۴ ساله کشور بر اساس اطلاعات مرکز آمار ایران سال های ۹۷ تا بهار ۹۹

با توجه به شکل ۳ در بهار ۱۳۹۹، ۹,۸ درصد از جمعیت فعال بیکار بوده اند که نرخ بیکاری در بین زنان نسبت به مردان و در نقاط شهری نسبت به روستایی بیشتر بوده است. نرخ بیکاری نسبت به سال قبل نیز در حدود ۱,۱ درصد کاهش داشته است که البته با توجه به سایر شاخص ها در بهار سال ۱۳۹۹ بخش قابل توجهی از جمعیت از بازار کار خارج شده و به جمعیت غیر فعال افزوده شده اند. به همین علت در این حالت کاهش نرخ بیکاری حاکی از شرایط مساعد بازار کار نیست و این مساله به دلیل بحران جهانی بیماری کووید ۱۹ می باشد که جمعیت شاغل کاهش محسوسی یافته است.

شکل ۴: مقایسه میانگین وزنی درصد اشتغال به تفکیک مقطع تحصیلی در کل کشور بر اساس نتایج طرح پایش وزارت علوم در سال های ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۹

با توجه به اطلاعات مرکز آمار ایران و همچنین بر اساس نتایج طرح پایش وزارت علوم بالاترین نرخ بیکاری مربوط به مقطع کاردانی و پایین ترین نرخ مربوط به مقطع کارشناسی ارشد و دکتری است که نشان دهنده این امر است که با افزایش مدرک تحصیلی در سطح تحصیلات تکمیلی درصد اشتغال نیز افزایش یافته است. این مساله می تواند به علت تعداد کم دانش آموختگان در مقاطع تحصیلات تکمیلی باشد البته میزان اشتغال دانش آموختگان در دو مقطع کاردانی و کارشناسی نسبت به سال قبل نیز تا حدودی کاهش یافته است که ضروری است نظام آموزش عالی و دانشگاه های کشور برنامه ریزی دقیق تری را در جهت برگزاری دوره های مهارت افزایی و کارآموزی متناسب با بازار کار برای دانش آموختگان داشته باشند.

باتوجه به آمار فوق و همچنین گسترش کمی دانش آموختگان و تخصص های مختلف مورد نیاز جامعه، بررسی مستمر وضعیت اشتغال دانش آموختگان بسیار ضروری است. مسلماً میزان اشتغال دانش آموختگان دانشگاه ها تابع عوامل و شرایط مختلفی است که بسیاری از آنها خارج از حوزه وظایف و برنامه های وزارت عتف است، اما ضرورت توسعه توانمندی ها، مهارت ها و انطباق آموخته های دانش آموختگان با نیازهای شغلی و حرفه ای حائز اهمیت جدی بوده و باید با پایش منظم وضعیت اشتغال دانش آموختگان این موضوع مورد ارزیابی قرار گیرد.

۴- مهارت افزایی و اشتغال پذیری در عرصه بین الملل

سرعت تغییر در مشاغل همگام با روند جهانی شدن و پیدایش فناوری های جدید، بسیار زیاد شده است. این تغییرات در محیط های کسب و کار نیز تاثیر گذار بوده اند. با توجه به رشد و پیشرفت سال های اخیر ماهیت شغل ها نیز با سرعت زیادی در حال تغییر است. سرعت این تغییرات با توجه به پاندمی ویروس کووید ۱۹ در سال گذشته افزایش بیشتری یافته و این افزایش موجب تغییراتی در مدیریت کسب و کار، مهارت های مورد نیاز برای مشاغل و در نتیجه تغییر در بازار گردیده است. این مساله موجب اقدام کشورها در راستای برنامه ریزی مناسب در جهت توانمند سازی جوانان و دانشجویان متناسب با نیاز های حال و آتی بازار کار گردید.

۴-۱- معرفی برخی از سازمان های بین المللی مرتبط با مهارت افزایی

با توجه به اهمیت بحث توانمند سازی جوانان در عرصه جهانی و بر اساس تغییرات سریعی که امروزه در مشاغل مشاهده می شود، سازمان های مختلف جهانی تغییراتی را در برنامه ها و سیاست های خود در رابطه با مهارت آموزی متناسب با بازار کار ایجاد نمودند. از جمله می توان به سازمان "آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد" (یونسکو) اشاره نمود که به دلیل پیامدهای مخرب شیوع کرونا بر اقتصاد جهانی و افزایش آمار بیکاری، "آکادمی جهانی مهارت های شغلی" را با هدف مهارت آموزی و ارتقای توان کارایی راه اندازی کرده است. همچنین اعضای ائتلاف جهانی برای آموزش در یونسکو که در ماه مارس به منظور کمک به کشورها در ارائه راهکارهای آموزشی ایجاد شد، عزم خود را برای ارتقای مهارت های آموزشی جوانان به ویژه از طریق فراهم کردن دسترسی رایگان و برخط آنان به برنامه های توسعه مهارتی جزم کرده و هر یک از اعضا داشته های علم و فناوری خود را در آکادمی جهانی مهارت های شغلی به اشتراک خواهند گذارد. در میان این اعضا نام هایی چون "شرکت فناوری آموزشی کورسرا"، "شرکت مهندسی فستو"، "هوآوی"، "شرکت فناوری ای.بی.ام"، "مایکروسافت"، "ای پی ایکس" و نیز "سازمان بین المللی کار"، "سازمان همکاری و توسعه اقتصادی" و "سازمان جهانی مهارت" به چشم می خورد.

از دیگر سازمان ها در رابطه با مهارت افزایی می توان به « سازمان جهانی مهارت » اشاره نمود. سازمان بین المللی آموزش های حرفه ای با علامت اختصاری IVTO سازمانی است که از عضویت کشورها و برای ارتقای مهارت ها و آموزش مهارتی به عنوان مهم ترین نیاز بخش صنعت تشکیل شده است. این سازمان با فراخواندن جوانان، مربیان، معلمان و کارکنان سازمان های دولتی و خصوصی برای نیل به استاندارد های بین المللی مهارت در بخش هایی چون تجارت، خدمات، صنعت و ارتقای مهارت در جهان می کوشد تا حرفه آموزی صنعتی را با تکنولوژی های روز همراه نمایند. مهم ترین هدف این سازمان ارتقای تبادل نظر و تجربیات در زمینه آموزش های فنی حرفه ای از طریق مسابقات جهانی، سمینارها و اجلاس های مختلف، توسعه دانش کشورها در زمینه استانداردهای آموزش های فنی حرفه ای، تشویق جوانان برای آموختن آموزش های فنی حرفه ای که امکان دسترسی آنها به شغل زیاد می باشد را می توان عنوان نمود. این سازمان ناظر مسابقات جهانی مهارت است. این مسابقات به عنوان مهمترین واقعه بین المللی در زمینه مهارت آموزی هر دو سال یکبار در کشورهای صنعتی برگزار می شود و از اعتبار بالایی برخوردار است. سازمان فوق در سال های اخیر رشد زیادی کرده است و اعضای آن از ۱۸ کشور در سال ۱۹۸۳ به بیش از ۴۰ کشور رسیده و پیش بینی می شود به ۵۰ کشور افزایش یابد که عمده ترین اعضای سازمان کشورهای صنعتی می باشند.

۴-۲- مهارت افزایی و تغییرات شغلی در جهان با توجه به همه گیر شدن ویروس کووید ۱۹

با توجه به تغییرات جهانی و همزمان با شیوع و همه گیری ویروس کرونا "مجمع جهانی اقتصاد" اقدام به بررسی مهارت های مورد نیاز و چگونگی مدیریت کسب و کارها و مشاغل تا سال ۲۰۲۵ نموده که به طور مختصر در ادامه به آن اشاره می گردد.

معرفی ۱۰ مهارت مورد نیاز تا سال ۲۰۲۵

ردیف	ده مهارت مورد نیاز تا سال ۲۰۲۵
۱	تفکر تحلیلی و نوآوری
۲	یادگیری فعالانه و استراژی‌های یادگیری
۳	حل مسائل پیچیده
۴	تفکر و تحلیل انتقادی
۵	خلاقیت، اصالت و ابتکار
۶	رهبری و تاثیر اجتماعی
۷	استفاده، پایش و کنترل فناوری
۸	طراحی و برنامه نویسی فناوری
۹	تاب آوری، تحمل استرس و انعطاف پذیری
۱۰	استدلال، حل مساله و ایده پردازی

چشم انداز مشاغل که با شیوع کووید ۱۹ تا سال ۲۰۲۵ افزایش تقاضا دارند

ردیف	مشاغل که افزایش تقاضا دارند
۱	تحلیل گران داده و دانشمندان
۲	کارشناسان هوش مصنوعی و یادگیری مصنوعی
۳	متخصصان داده‌های بزرگ
۴	متخصصان اتوماسیون فزاینده
۵	متخصصان توسعه کسب و کار
۶	متخصصان استراتژی و بازار یابی دیجیتالی
۷	متخصصان تحول دیجیتالی
۸	تحلیلگران امنیت اطلاعات
۹	توسعه دهندگان نرم افزار و برنامه
۱۰	متخصصان اینترنت اشیا

چشم انداز مشاغل که با شیوع کووید ۱۹ تا سال ۲۰۲۵ کاهش تقاضا دارند

ردیف	مشاغل که کاهش تقاضا دارند
۱	متصدیان ورود اطلاعات
۲	متصدیان حسابداری و دفتر داری و حقوق و دستمزد
۳	منشی های اداری و اجرایی
۴	حسابدار و حسابرس
۵	کارگران کارخانه و کارگران مونتاژ
۶	مدیران اداری و خدمات کسب و کار
۷	مدیران عمومی و عملیات
۸	مکانیک و تعمیر کاران ماشین آلات
۹	متصدیان انبار و نگهداری کالا و مواد
۱۰	کارمندان خدمات و اطلاعات مشتریان

تغییر شکل مدیریت‌های کسب و کار با شیوع ویروس کووید ۱۹ به سمت فعالیت‌های زیر

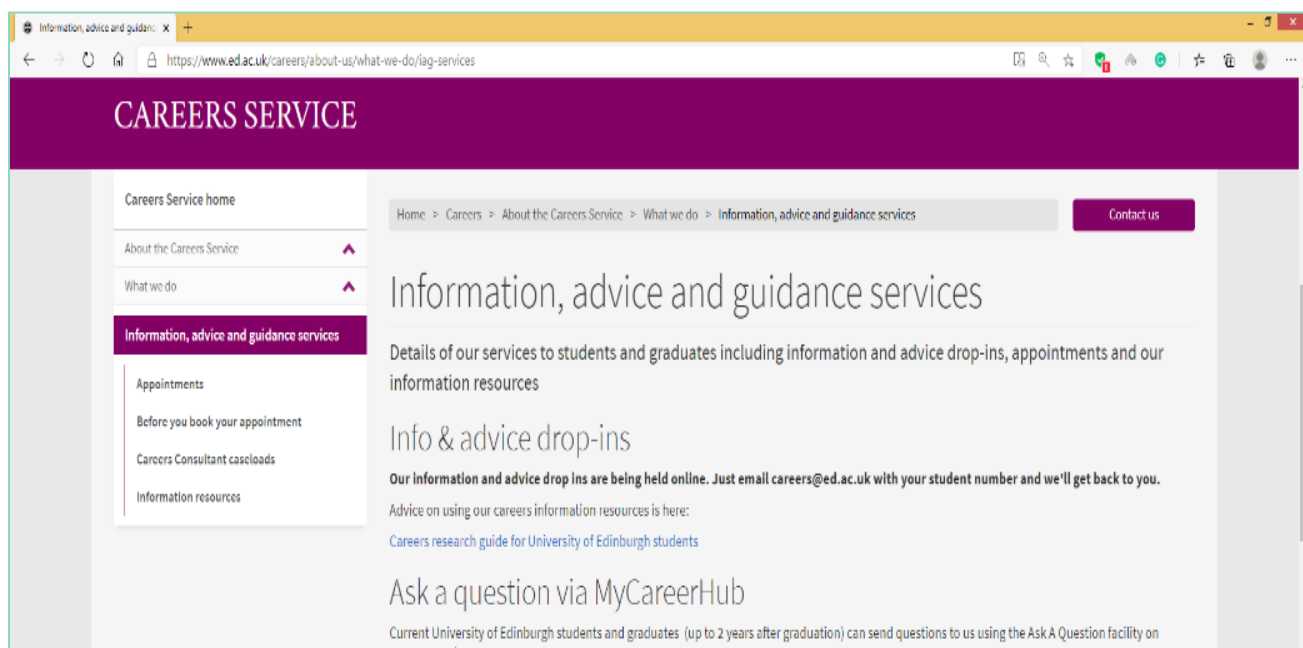

۴-۳- مهارت افزایی و اشتغال پذیری در دانشگاه های بین المللی

با توجه به آنکه تغییر در عرصه جهانی تاثیر بسیار زیادی بر تغییر مشاغل و مهارت های مورد نیاز در حوزه داخلی دارد در ادامه به ذکر تجربه برخی از دانشگاه های جهانی در حوزه مهارت افزایی و اشتغال پذیری اشاره خواهد شد که می تواند در سیاست گذاری این حوزه در سطح ملی و همچنین توسعه برنامه های مرتبط توسط دانشگاه ها موثر واقع شود.

۴-۳-۱- دانشگاه ادینبورگ

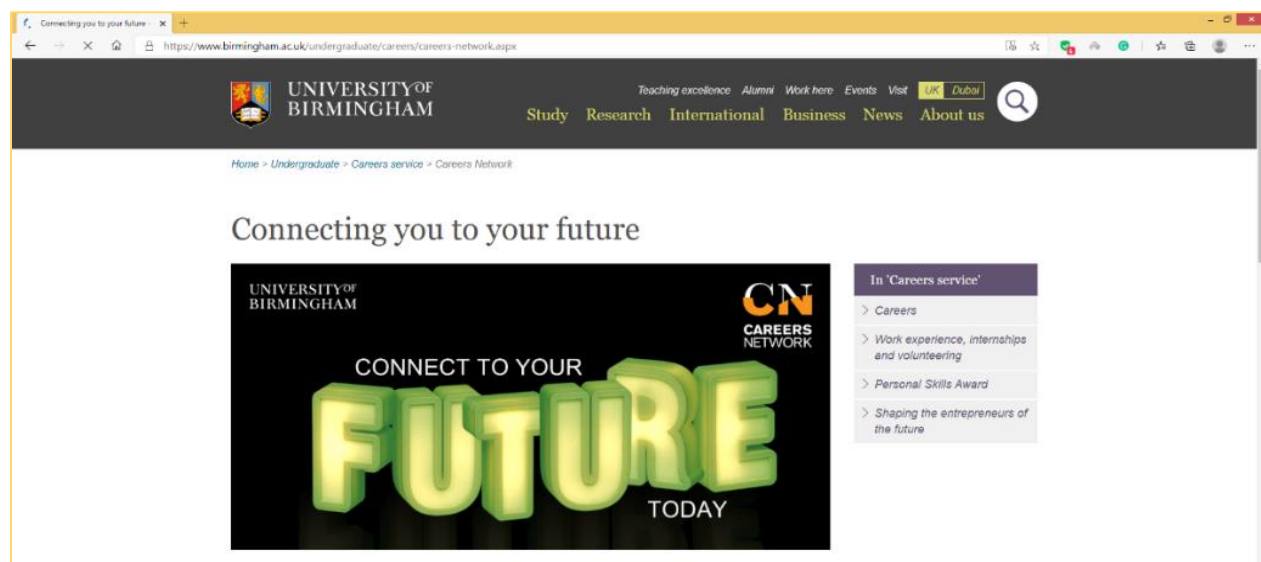
این دانشگاه طیف وسیعی از خدمات پشتیبانی را ارائه می دهد تا نه تنها به نیاز های دانشگاهی، بلکه به نیاز های شخصی متقاضیان کمک کند. متقاضیان در تمام مدت به اعضای دانشگاه و تیم پشتیبانی دانشگاهی دسترسی خواهند داشت. به متقاضیان یک معلم شخصی از درون دپارتمان آن ها اختصاص می یابد که راهنمایی و پشتیبانی علمی را ارائه می دهد. این دانشگاه همچنین یک برنامه پشتیبانی همسالان، راهنمایی در مورد مهارت های مطالعه و یک برنامه دوره کوتاه مدت را برای تقویت پایه مهارت های خود ارائه می دهد. دانشجویان تحصیلات تکمیلی همچنین

می توانند از این دانشگاه برای توسعه دانشگاهی بهره مند شوند که اطلاعات، رویداد ها و دوره های آموزشی را برای پیشرفت مهارت های لازم در طول تحصیلات و آینده متقاضیان فراهم می کند. دانشگاه ادینبورگ بخشی را جهت ارائه اطلاعات، راهنمایی و مشاوره شغلی معین کرده است. در این قسمت دانشجویان می توانند درخواست قرار ملاقات با مشاوران را ثبت کنند یا اینکه پرسش های حرفه ای و شغلی خویش را به صورت آنلاین مطرح نمایند. نکته قابل توجه آن است که فارغ التحصیلان دانشگاه می توانند تا دو سال پس از زمان فارغ التحصیلی پرسش های خویش را به صورت آنلاین مطرح کنند.

دانشگاه ادینبورگ همچنین مشاورانی را جهت ارائه مشاوره شغلی به دانشجویان خود منصوب کرده است. تعداد مشاوران این دانشگاه به گونه ای است که دانشجویان می توانند جهت گرفتن مشاوره شغلی به مشاور متخصص در آن حوزه مراجعه نمایند. مشاوره های دانشگاه ادینبورگ شامل قرارهای دوفره با دانشجویان و برگزاری کارگاه های مشاوره شغلی می شود. این دانشگاه برای تمامی رشته های موجود خود، دست کم یک مشاور را در نظر گرفته است. این موضوع امکان دانشجویان برای برقراری ارتباط با مشاور حرفه ای و تخصصی را نیز فراهم می آورد.

۴-۳-۲- دانشگاه بیرمنگام

دانشگاه بیرمنگام بخشی را در وبسایتش قرار داده که به دانشجویان مشاوره شغلی می‌دهد. دانشگاه بیرمنگام این بخش را شبکه حرفه‌ها نامیده است. هدف این بخش را تضمین موفقیت دانشجویان پس از فارغ‌التحصیلی عنوان کرده‌است. دانشگاه تلاش می‌کند تا در این قسمت اطلاعات، راهنمایی و مشاوره لازم را به نحوی ارائه نماید که دانشجویان گزینه‌های شغلی و مهارت‌های خویش را بشناسند و به موقعیت‌های شغلی آگاهی و دسترسی پیدا کنند. دانشگاه بیرمنگام پنج گروه دانشگاهی متشکل از مشاوران و راهنماهای حرفه‌ای را سامان داده است تا به نیازهای تخصصی و حرفه‌ای دانشجویان پاسخ دهد، همچنین به دانشجویان مشاوره‌های شغلی رودررو، کارگاه و کلاس‌های مشاوره حرفه‌ای را ارائه می‌کند و سعی در کمک کردن به آن‌ها در یافتن شغل مورد علاقه‌شان دارد. این مرکز طیف وسیعی از دیگر خدمات استخدایمانند ارائه پشتیبانی حضوری توصیه‌های شغلی را ارائه می‌دهد و تیم‌هایی که در هر کالج فعالیت می‌کنند، تخصص حرفه‌ای مربوط به حوزه‌ی تحصیل دانشجو را فراهم می‌کنند. دانشجویان می‌توانند با دریافت گرنت دانشجویی، از طریق تجارب کاری مانند کارورزی و دوره‌های کارآموزی در انگلستان و سایر کشورها به توسعه‌ی تحصیلی خود کمک کنند و با کسب جایزه‌ی PSA می‌توانند در رشته‌های رهبری، مدیریت و مهارت‌های زندگی که برای محل کار مدرن ضروری است، اعتبار به دست آورند.

۴-۳-۳- دانشگاه MIT

The screenshot shows the MIT Career Advising & Professional Development website. The URL in the browser is <https://cpd.mit.edu/explore-careers/career-first-steps/make-career-plan>. The page features the MIT logo and navigation links for ABOUT, SERVICES, RESOURCES, EVENTS, and COVID-19 RESOURCES. A search bar is also present. The main navigation bar includes EXPLORE CAREERS, JOBS AND INTERNSHIPS, GRAD AND MED SCHOOL, DISTINGUISHED FELLOWSHIPS, and FOR EMPLOYERS. The 'EXPLORE CAREERS' section is active, showing a list of options: Career First Steps, Self-Assessment, Researching Careers, and Choosing a Major. The 'Make a Career Plan' section is highlighted, with a description: 'A career plan lists short- and long-term career goals and the actions you can take to achieve them. Career plans can help you make decisions about what classes to take, and identify the extracurricular activities, research, and internships that will make you a strong job candidate.'

دانشگاه «ام آی تی» یکی از برترین مراکز تحقیقاتی در سراسر دنیا بوده و همواره در رشته‌های مهندسی نامی شناخته شده در عرصه تحقیقات و فناوری‌های پیشرفته بوده است. هر چند دانشگاه «ام آی تی» به حضور قدرتمند در رشته‌هایی همچون مهندسی و علوم رایانه زبانزد خاص و عام بوده است اما در سال‌های اخیر پیشرفتی چشمگیر در سایر رشته‌ها نیز داشته است به نحوی که در رتبه بندی جدید در بسیاری از حوزه‌ها از جمله اقتصاد، شیمی و زیانسناسی نیز رتبه نخست را به خود اختصاص داده است.

این دانشگاه برنامه هدایت شغلی و گام‌های مهم آن را برای دانشجویان و فارغ‌التحصیلان ارائه می‌کند. یک برنامه شغلی با اهداف شغلی کوتاه مدت و بلند مدت و اقداماتی را که می‌توانید برای دستیابی به آنها انجام دهید، در دسترس خواهد بود. برنامه‌های شغلی این دانشگاه به دانشجویان و فارغ‌التحصیلان در تصمیم‌گیری درباره انتخاب دوره‌ها و کلاس‌هایی که در دانشگاه در خصوص هدایت شغلی برگزار می‌شود، کمک می‌کند. در این دانشگاه فعالیت‌های فوق برنامه شغلی، تحقیق و کارآموزی با این هدف برگزار می‌شود که دانشجویان به این شناخت برسند که شغل مناسب آنها کدام است.

در سایت دانشگاه ۸ مرحله یک برنامه شغلی کارآمد بیان شده است که عبارتند از:

۱. گزینه‌های شغلی خود را مشخص کنید.

با بررسی علایق، مهارت‌ها و ارزش‌های خود از طریق ارزیابی خود، لیستی منتخب از گزینه‌های شغلی تهیه کنید. گزینه‌های شغلی خود را با مرور اطلاعات شغلی، تحقیق و گفتگو با متخصصان این حوزه محدود کنید. با بهره‌گیری از تجربیاتی مانند کار داوطلبانه و کارآموزی می‌توانید لیست خود را محدود کنید. دانشجویان MIT می‌توانند برای دسترسی به یک ابزار خود ارزیابی آنلاین وارد سیستم شوند که می‌تواند یک نقطه شروع مفید برای تهیه لیست شغلی مناسب هر فرد باشد.

۲. اولویت بندی کنید.

لیست کردن گزینه‌ها کافی نیست. شما باید اولویت‌بندی را انجام دهید. مهارت‌های برتر شما چیست؟ بیشترین علاقه شما چیست؟ چه چیزی برای شما مهمتر است؟ این که آیا این کار از نظر فکری چالش برانگیز است، مزایای خانوادگی و دوستانه دارد، مکان مناسب دارد، به شما کمک می‌کند تا بدانید چه چیزی برای شما اهمیت دارد. قراردادهای ملاقات مشاوره‌ای دانشگاه در انجام این کار کمک می‌کند.

۳. مقایسه کنید.

امیدوار کننده‌ترین گزینه‌های شغلی خود را در برابر لیست مهارت‌های اولویت بندی شده، علاقه‌ها و ارزش‌های خود مقایسه کنید.

۴. عوامل دیگر را در نظر بگیرید.

شما باید عواملی را غیر از ترجیحات شخصی در نظر بگیرید. تقاضای فعلی برای این زمینه چیست؟ اگر تقاضا کم است یا ورود دشوار است، آیا اهل ریسک هستید؟ برای ورود به این شغل چه مدارکی لازم است؟ آیا به آموزش یا آموزش اضافی نیاز دارد؟ انتخاب این گزینه چگونه بر شما و دیگران در زندگی تأثیر خواهد گذاشت؟ مشاوره از دوستان، همکاران و اعضای خانواده را جمع کنید. نتایج و موانع احتمالی را برای هر یک از گزینه‌هایی خود در نظر بگیرید.

۵. انتخاب کنید.

مسیرهای شغلی را که برای شما مناسب است انتخاب کنید. اینکه چند مسیر را انتخاب می‌کنید به وضعیت و سطح علاقه شما بستگی دارد. اگر اهل برنامه‌ریزی هستید، ممکن است شناسایی گزینه‌های مختلف بهترین باشد. ممکن است چندین مسیر برای افزایش تعداد فرصت‌های بالقوه بخواهید.

۶. اهداف را تنظیم کنید.

اکنون که گزینه‌های شغلی خود را مشخص کرده‌اید، یک برنامه عملی برای اجرای این تصمیم تهیه کنید. اهداف و

گامهای خاص و محدود برای رسیدن به برنامه خود مشخص کنید. اهداف کوتاه مدت (برای رسیدن به یک سال یا کمتر) و اهداف بلند مدت (که در یک تا پنج سال به دست می آورید) را تعیین کنید.

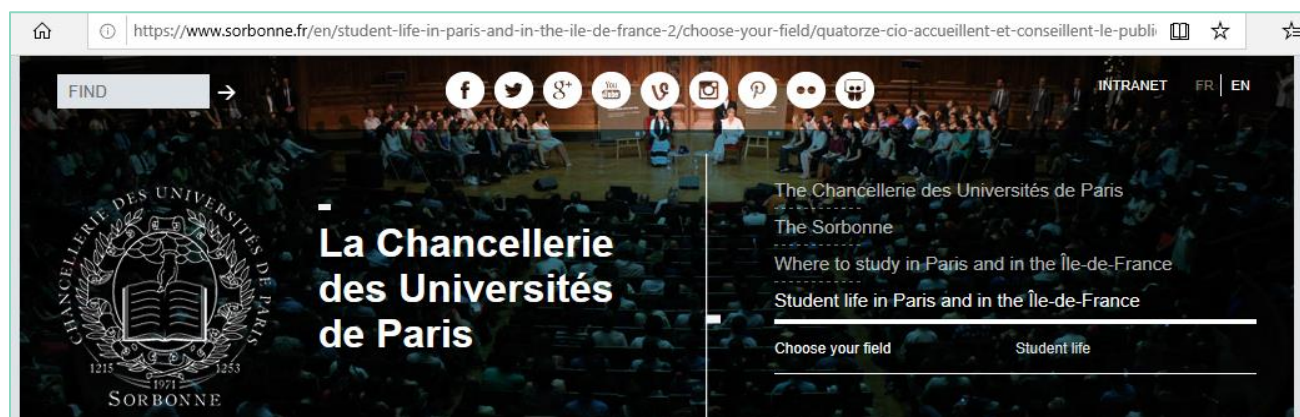
۷. برنامه اقدام شغلی خود را ایجاد کنید.

واقع بینانه بودن در مورد انتظارات و جدول زمانی مهم است. اقدامات عملی خاصی را برای دستیابی به اهداف خود بنویسید و به خودتان کمک کنید تا سازماندهی شوند. آنها را در هنگام تکمیل بررسی کنید، اما اصلاح برنامه عمل شغلی خود را در صورت لزوم انجام دهید اهداف و اولویت‌های شما ممکن است تغییر کند و این کاملاً خوب است.

۸. با یک مشاور شغلی ملاقات کنید.

مشاوران دانشگاه در اینجا برای کمک به شما در تصمیم‌گیری‌های مؤثر حرفه‌ای هستند. دانشگاه MIT برای صحبت در مورد گزینه‌ها و نگرانی‌های شغلی افراد و قرار ملاقات با متخصصان و مشاوران شغلی برنامه نرم افزاری Handshake در وب سایت خود قرار داده است.

۴-۳-۴- دانشگاه سوربون فرانسه

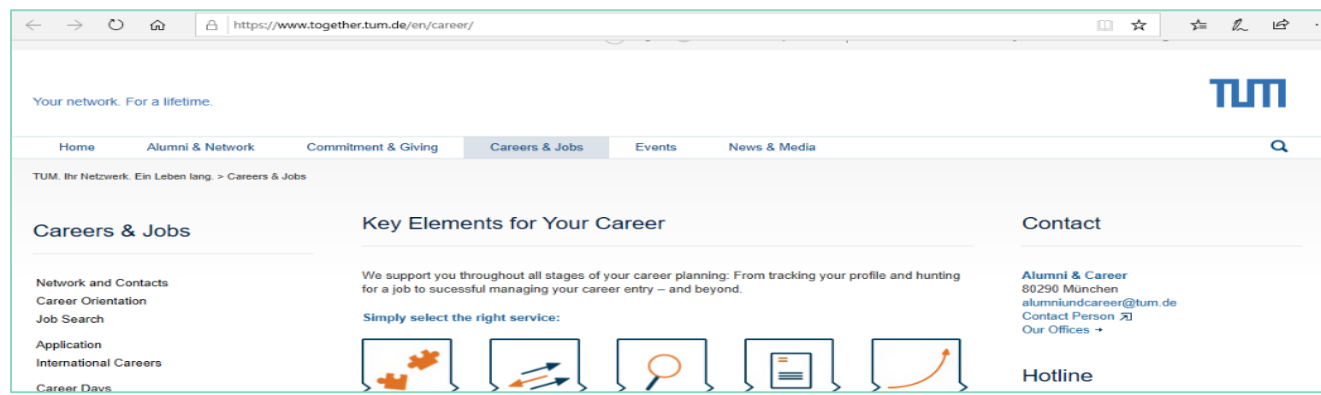
دانشگاه سوربون با دانشگاه‌های دیگر در سراسر جهان در حوزه‌های تبادل دانشجو، پروژه‌های تحقیقاتی و کارگاه‌های مشترک همکاری می‌کند. آموزش فناوری و تخصص برای این دانشگاه از الویت‌های نخستین می‌باشد که از استارت‌آپ‌های آینده‌دار حمایت می‌کند. مشارکت‌های اقتصادی دانشگاه سوربون از شرکت‌های نوپا گرفته تا شرکت

های بزرگ، تأثیر اقتصادی و اجتماعی تحقیقات خود را بیشتر تقویت می‌کند. دانشگاه سوربون خدمات مشاوره تحصیلی و شغلی را برای دانش آموزان و دانشجویان ارائه می‌کند. این دانشگاه برای دانش آموزان مقطع متوسطه شش مرکز مشاوره شغلی وظیفه خود را برای استقبال از عموم مردم به ویژه دانش آموزان و خانواده هایشان اختصاص داده است. نقش آنها آگاه سازی و مشاوره دانش آموزان در مورد مطالعات، دوره های آموزش حرفه‌ای، مدارک تحصیلی و شغلی است. مراکز مشاوره مشاغل نیز در مشاهده و تحلیل تحولات محلی در سیستم آموزشی و بازار مشاغل و همچنین در تهیه اسناد مختصر برای معلمان و دانش آموزان نقش دارند. بخش دیگری از مأموریت آنها ساماندهی مباحث و مباحثه در بین همه شرکای سیستم آموزشی، یعنی والدین، دانش آموزان، تصمیم گیرندگان محلی و بازیگران کلیدی اقتصادی است.

مرکز مشاوره مشاغل برای دانشجویان آموزش عالی، تخصصی است. مرکز مشاوره شغلی سوربون بین دانشگاهی است و مکانی برای مشاوره برای هر دانشجو و فارغ التحصیل در پاریس است. در این مرکز دوازده مشاور حرفه‌ای فعالیت می‌کنند.

۴-۳-۵- دانشگاه فنی مونیخ (آلمان)

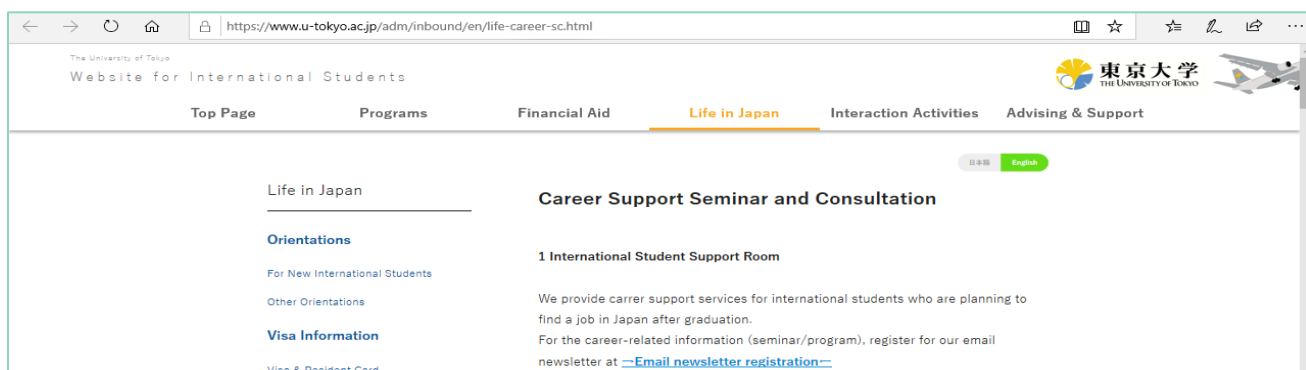
دانشگاه فنی مونیخ در “رتبه بندی جهانی اشتغال پذیری دانشگاه” رتبه ششم جهان را دارد. در حین تحصیل نیز شما می‌توانید در دانشگاه به عنوان کار دانشجویی به صورت پاره وقت مشغول به کار شوید و یا در خارج از دانشگاه با توجه

به مهارت های خود بتوانید کسب درآمد داشته باشید. با توجه به ارتباطات گسترده این دانشگاه با مراکز و موسسات مختلف و معتبر، امکان جذب فارغ التحصیلان این دانشگاه بسیار بالا می باشد.

در صفحه خدمات شغلی این دانشگاه اشاره شده است که ما از شما در تمام مراحل برنامه ریزی شغلی پشتیبانی می کنیم: از تدوین رزومه و جستجوی یک شغل گرفته تا موفقیت در مدیریت و ورود به مشاغل عالی و فراتر از آن. این خدمات هم برای دانشجویان و هم برای فارغ التحصیلان ارائه می شود. یکی از برنامه های جالب این دانشگاه برنامه روز شغلی است. روزهای شغلی به دانشجویان و فارغ التحصیلان امکان می دهد تا اطلاعات مربوط به طیف گسترده ای از موضوعات مربوط به مسیرهای شغلی، برنامه های شغلی و ورود به شغل را جمع آوری کنند.

۴-۳-۶- دانشگاه توکیو (ژاپن)

دانشگاه توکیو یک دانشگاه تحقیقاتی عمومی است که در توکیو ژاپن واقع شده است. این دانشگاه دارای ۱۰ دانشکده، ۱۵ مدرسه تحصیلات تکمیلی است و حدود ۳۰ هزار دانشجو را ثبت نام می کند که ۲۱۰۰ نفر از آنها دانشجویان بین المللی هستند. دانشگاه توکیو ژاپن با توجه به عملکرد خود بر اساس رتبه بندی QS در رتبه ۲۴ دانشگاه برتر در جهان قرار دارد.

این دانشگاه خدمات پشتیبانی شغلی را برای دانشجویان بین المللی که قصد دارند بعد از فارغ التحصیلی در ژاپن مشغول به کار شوند ارائه می دهد، از جمله هدایت و مشاوره شغلی را که در دفتر پشتیبانی شغلی متمرکز کرده است. این دفتر علاوه بر مشاوره شغلی، نشست ها، کارگاه ها و رویدادهای شغلی متعددی را برگزار می کند که هدف نهایی

آن کمک به دانشجویان برای اشتغال پس از فارغ التحصیلی است. در سایت این دانشگاه خدمات شغلی برای دانشجویان خارجی نیز وجود دارد.

۴-۳-۷- دانشگاه علوم و فناوری هنگ کنگ

دانشگاه علوم و فناوری هنگ کنگ، مرکزی جهت برنامه‌ریزی و توسعه شغلی با هدف ارائه خدمات هدایت و مشاوره شغلی برای دانشجویان و فارغ التحصیلان راه‌اندازی کرده است. در سایت این دانشگاه رویدادهای شغلی به اطلاع دانشجویان رسانده می‌شود و کارگاه‌های رزومه نویسی نیز به دفعات برگزار می‌شود. علاوه بر این، خدمات مشاوره شغلی نیز ارائه می‌شود. یکی از نکات جالب در سایت این دانشگاه اخبار به روز فرصت‌های شغلی است. لینک سازمان‌ها و نهادهای ارائه دهنده خدمات هدایت و مشاوره شغلی نیز در سایت این دانشگاه وجود دارد. گزارش پژوهش رصد اشتغال فارغ التحصیلان نیز در سایت دانشگاه بارگذاری شده است.

۴-۳-۸- دانشگاه ملی کره جنوبی

مرکز توسعه شغلی دانشگاه ملی سنول (CDC) انواع مختلفی از برنامه‌ها و خدمات توسعه شغلی را ارائه می‌دهد تا فرصت‌هایی را برای پیشرفت شغلی شامل پشتیبانی از اشتغال داخلی و خارج از کشور فراهم آورد. در این مرکز مشاوره شغلی از طرف متخصصان و برنامه‌های ارتباط با صنعت ارائه می‌شود. این دانشگاه دوره‌های کوتاه مدت راهنمایی شغلی زیر را برگزار می‌کند.

۱. برنامه‌ریزی شغلی و درک دنیای حرفه‌ای:

یک دوره انتخابی عمومی (۲ واحدی) برای دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد است تا به آنها در تعیین اهداف شغلی و درک خصوصیات دنیای حرفه‌ای کمک کند.

۲. کارورزی جهانی ۱:

یک دوره انتخابی عمومی (۱ واحد) برای دانشجویانی که مایل به شرکت در کارآموزی در یک سازمان داخلی/ بین‌المللی هستند. این دوره با هدف کمک به دانشجویان در تقویت برنامه‌های کارآموزی با تقویت مهارت‌های عملی مورد نیاز انجام می‌شود.

۳. کارورزی جهانی ۲:

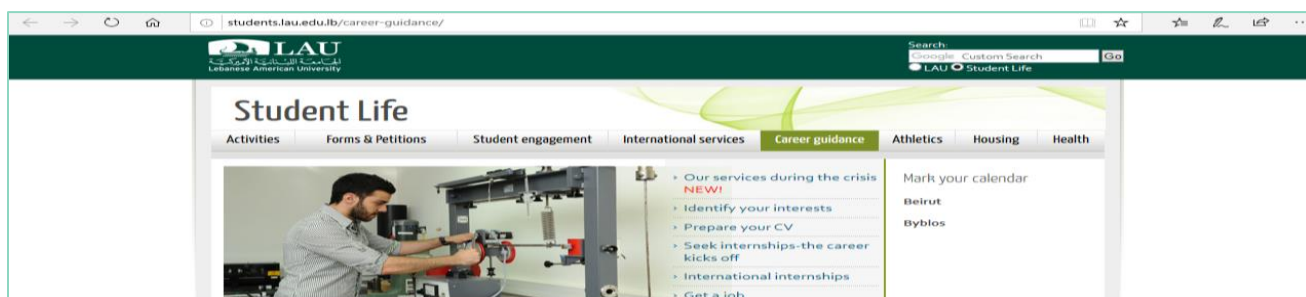
یک دوره بعد از کارآموزی که نه تنها به دانشجویان برای تجربه کاری خود اعتبار علمی می‌دهد بلکه دانشجویان را

ترغیب می‌کند تا تجربه کارآموزی خود را در شرکت‌های جهانی، سازمان‌های بین‌المللی، موسسات دولتی و غیره مستقر در کره و خارج از کشور با یکدیگر به اشتراک بگذارند.
از دیگر برنامه‌های این دانشگاه می‌توان موارد زیر را نام برد:

- مشاوره شغلی
- دوره مربیگری هدایت شغلی
- وبسایت اطلاعات شغلی (کاریابی الکترونیکی)

۴-۳-۹- دانشگاه آمریکایی لبنان

درست همانطور که دانشگاه آمریکایی لبنان در دوران تحصیلات خود فرصت‌های بسیاری را ارائه می‌دهد، به دانشجویان کمک می‌کند بعد از فارغ‌التحصیلی نیز در مسیر شغلی خود باشند. ماموریت دفتر راهنمایی شغلی این دانشگاه ارائه مشاوره و کمک به دانشجویان و فارغ‌التحصیلان برای برنامه‌ریزی شغلی است و خدماتی مانند دسترسی به بانک‌های اطلاعاتی، اطلاعات به‌روز کارگاه‌های آموزشی، نوشتن CV و آموزش مصاحبه شغلی ارائه می‌کند که اغلب آنها رایگان است.

اطلاعات مربوط به کارآموزی و همچنین مشاغل پاره وقت و تمام وقت در بازار محلی، منطقه ای و بین‌المللی در سایت این دانشگاه به اشتراک گذاشته شده است. علاوه بر این، دانشگاه یک نمایشگاه سالانه کار برگزار می‌کند که در آن دانشجویان و فارغ‌التحصیلان می‌توانند با کارفرمایانی که به دنبال مهارت و تجربه آنها هستند ملاقات کنند.

در موضوع یافتن شغل خدماتی که این دانشگاه ارائه می کند عبارتند از:

- شبکه سازی
- ایجاد برند برای خود
- امکان شرکت رایگان در نمایشگاه شغلی و کارآموزی
- ایجاد پرتال شغلی شخصی
- شرکت رایگان در مصاحبه ها و برنامه های استخدامی
- ارائه نکاتی برای مصاحبه موفق

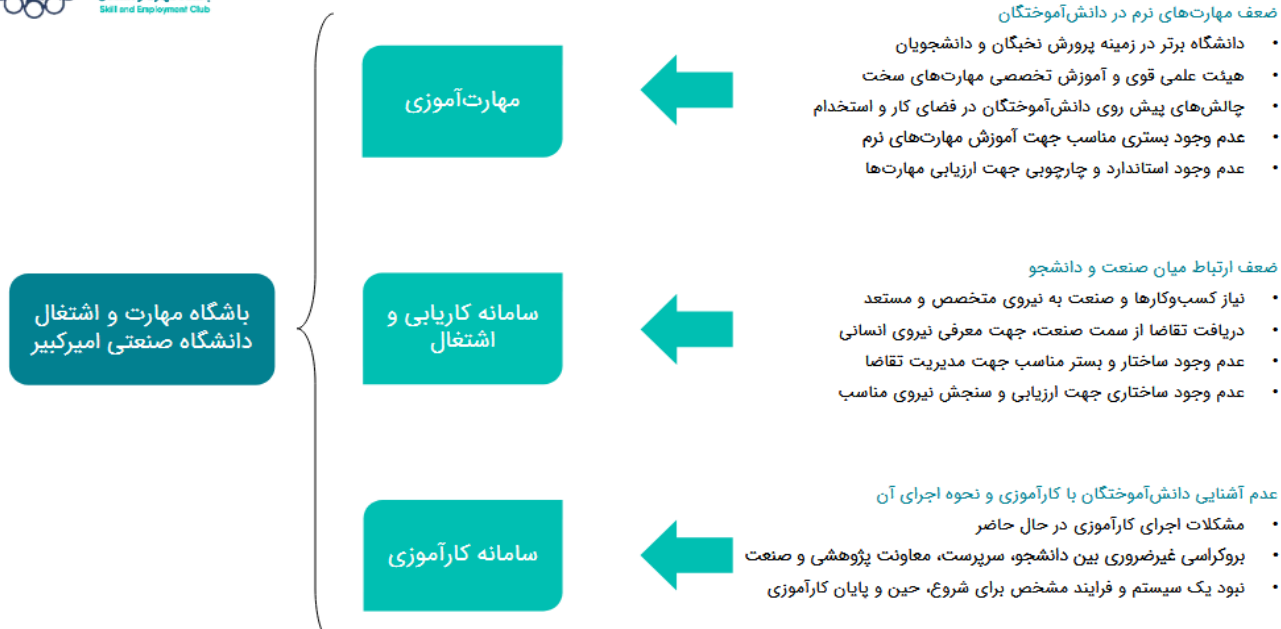

۵- مهارت افزایی و اشتغال پذیری در دانشگاه های ایران

با توجه به تغییرات گسترده در عرصه اجتماع، تغییر مشاغل موجود و همچنین با توجه به حجم گسترده دانش آموختگان دانشگاهی، اهمیت توجه به بحث توانمند سازی دانشجویان بیش از پیش احساس می شود. بر همین اساس دانشگاه های مختلف کشور با توجه به سیاست های موجود آموزش عالی و تاکید آنها بر این امر اقدامات مختلفی را در دستور کار خود قرار داده اند که در ادامه به ارائه برخی از تجارب دانشگاه ها، اشاره خواهد شد.

۵-۱- دانشگاه صنعتی امیرکبیر

دانشگاه صنعتی امیرکبیر به عنوان یکی از برترین دانشگاه های کشور، دارای حجم قابل توجهی از نیروی جوان نخبه بوده که در مسیر مهارت آموزی و آغاز مسیر شغلی قرار دارند که بر این اساس دانشگاه اقدام به ایجاد باشگاه مهارت و اشتغال نمود تا افراد شرکت کننده در برنامه های باشگاه مهارت و اشتغال با تمرکز بر خودآگاهی، به شناخت مناسبی از استعدادهای خود رسیده و برای تبدیل شدن به یک فرد حرفه ای در زمینه تحصیل و کار، به یادگیری مهارت های نرم و توسعه فردی بپردازند. باشگاه مهارت و اشتغال در سال ۱۳۹۸ فعالیت خود را آغاز نمود. این مرکز زیر نظر معاونت ارتباط با صنعت دانشگاه، با هسته مرکزی ۴ نفری فعالیت نموده و در محل دانشگاه، مستقر می باشد. تمامی امکانات آموزشی دانشگاه، اعم از کلاس ها، سالن ها، تجهیزات فیلمبرداری، سامانه مجازی دانشگاه و... در دسترس مرکز بوده و علاوه بر نهادهای داخل دانشگاه همچون انجمن های علمی و کانون ها، با سازمان هایی که در وضعیت جذب نیرو قرار دارند، تعامل خوبی برقرار کرده است. باشگاه مهارت و اشتغال از بخش های زیر تشکیل شده است که دلیل توجه به هر بخش نیز عنوان شده است:

بخش مهارت آموزی (کاراوی):

باشگاه مهارت و اشتغال طی فرایندهایی نوین، نیروهای خلاق، مستعد و پرتوان را پرورش می‌دهد تا دغدغه سرمایه انسانی شرکت‌ها و سازمان‌ها را متناسب با اولویت‌ها و نیازهای سازمان، رفع نماید. باشگاه، با درک لزوم پرداختن به مسئله مهارت‌های نرم در کنار آموزش مهارت‌های سخت، از طریق برگزاری رویدادهای مختلف در قالب سمینارها و کارگاه‌های چند روزه تا کمپ‌های چند ماهه، در تلاش بوده است تا بستر مناسبی برای آموزش این مهارت‌ها ایجاد نماید. بر این اساس در طول ۱ سال گذشته ۱۱ رویداد آموزشی در قالب ۱۰ کارگاه و ۱ کمپ (شامل ۵ کارگاه) برگزار شده است و به موضوعاتی از قبیل آشنایی با مهارت‌های نرم، توسعه فردی در مسیر شغلی، خودشناسی و کوچینگ، استخدام و تله‌های استخدامی، مدیریت زمان، گزارش‌نویسی و ارائه موثر، رزومه‌نویسی و مصاحبه، مدیریت مالی فردی و... پرداخته شده است. مجموع تعداد ساعات آموزش در این رویدادها، ۶۰ ساعت می‌باشد که با توجه به شیوع ویروس کووید ۱۹ در سالی که گذشت، به صورت مجازی برگزار گردید، ارتقای سطح مهارت‌های فنی و مهندسی

دانشجویان به منظور آشنایی با تجهیزات و فناوری‌های صنعت و همچنین آشنایی با محیط‌ها و فضاهای کاری، در قالب کارآموزی انجام می‌گیرد.

مهارت‌های نرم: در این قسمت مهارت‌هایی که شامل مجموعه توانایی‌های فردی و دورن فردی می‌باشند. این مهارت‌ها شامل مهارت‌های ارتباطی، تفکر انتقادی، گوش دادن و ... می‌باشند. این مهارت‌ها مشخص می‌کند فرد چگونه با دیگران ارتباط برقرار می‌کند و یا عکس‌العمل نشان می‌دهد.

فرایند آموزش مهارت‌های نرم:

مهارت‌های سخت: در این قسمت مهارت‌هایی که شامل مجموعه‌ای از توانایی‌های فنی و دانشی است و فرد را برای کسب مهارت کاربردی برای ورود به یک شغل آماده‌تر می‌نماید، آموزش داده می‌شود. این مهارت‌ها قابل آزمایش و سنجش بوده و به صورت تخصصی برای هر رشته تحصیلی و گرایش‌های مرتبط ارائه می‌شود.

باشگاه مهارت و اشتغال
Skill and Employment Club

کمپ مهارت نرم

یکی از نیازهای اساسی افراد جامعه به‌خصوص افراد آماده به کار و مشغول به کار، در کنار یادگیری مهارت‌های سخت و تخصصی، ارتقاء و فراگیری مهارت‌های نرم می‌باشد. در سوی دیگر کارفرمایان نیز به جهت افزایش بهره‌وری سازمان، علاوه بر مهارت فنی، مهارت ارتباطی افراد را نکته مهمی برای انتخاب آن‌ها می‌دانند.

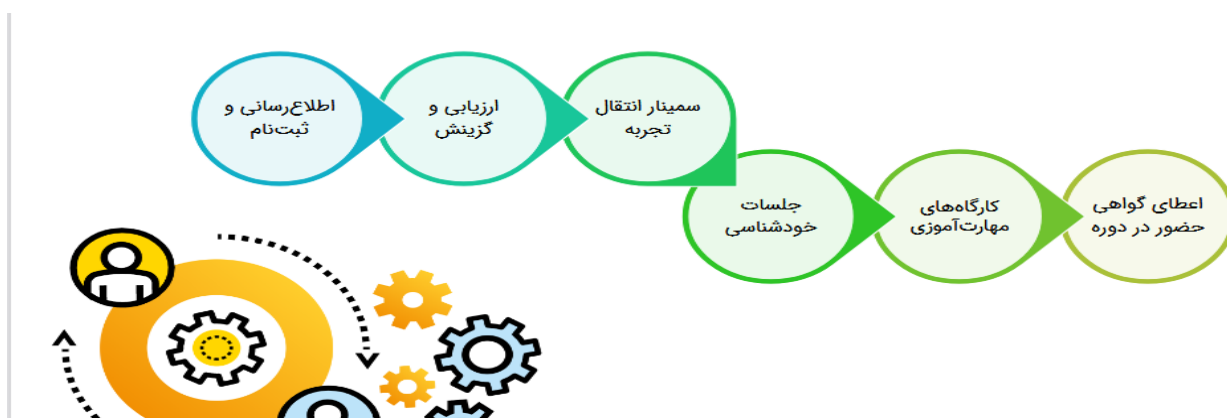
از این رو باشگاه مهارت و اشتغال دانشگاه صنعتی امیرکبیر، به دنبال ایجاد فضایی برای رفع این نیاز مهم برای دانشجویان و کارفرمایان، اقدام به طراحی و اجرای رویدادی تحت عنوان کمپ مهارت نرم نموده است.

در این رویداد افراد با شناخت مناسبی که از خود به دست می‌آورند و با کمک مهارت‌های نرمی که به آن‌ها آموزش داده می‌شود، به افرادی حرفه‌ای در ادامه مسیر زندگی و مسیر شغلی خود تبدیل می‌شوند.

کارگاه های کمپ مهارت نرم :

فرایند اجرایی دوره:

۵-۲- دانشگاه علامه طباطبائی

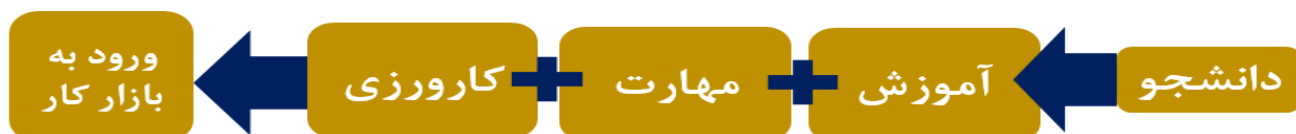
دانشگاه علامه طباطبائی به عنوان تنها دانشگاه تخصصی کشور در حوزه علوم انسانی و اجتماعی، به منظور توانمند سازی و آماده ساختن دانشجویان جهت ورود به بازار کار و افزایش سطح مهارت های تخصصی آنان، طرح مهارت افزایی را از پاییز ۱۳۹۵ در دستور کار خود قرار داده است. در راستای انجام این مهم، دانشگاه علامه در قالب طرح «آمک» اقدام به بحث توانمند سازی دانشجویان و ایجاد هماهنگی بین بخش های «آموزش، مهارت افزایی و کارآموزی» نموده است.

طرح آمک:

این طرح به نام « آمک » از سه کلمه آموزش، مهارت افزایی و کارورزی ساخته شده است. دانشگاه علامه طباطبائی زنجیره آموزش و مهارت افزایی را با حلقه دیگری به نام کارورزی در محیط کار واقعی تکمیل نموده است.

فرایند

فازهای اجرایی

۱- تشکیل کمیته راهبردی مشترک :

کمیته مشترک راهبردی طرح متشکل از دفتر مهارت افزایی، مرکز کارآفرینی و هدایت شغلی، مرکز رشد و دفتر ارتباط با صنعت و جامعه دانشگاهی است.

۲- تشکیل خوشه‌های اصلی بازار کار اصلی و کسب و کارهای نوین:

در این فاز تشکیل گروه‌هایی از وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، مؤسسات، شرکت‌ها (دولتی و غیردولتی)، کلینیک‌ها، آموزشگاه‌ها و ... در زمینه‌های مختلف شغلی پیش‌بینی شده است. مرکز کارآفرینی و هدایت شغلی دانشگاه، دفتر ارتباط با صنعت و جامعه و دفتر مهارت افزایی دانشگاه مسئولیت تشکیل این خوشه‌های اصلی بازار کار را برعهده خواهند داشت. مرکز رشد واحدهای فناور علوم انسانی دانشگاه نیز متولی تشکیل خوشه‌های مربوط به کسب و کارهای نوین خواهد بود.

۳- بخش‌بندی بازار، احصاء نیازهای مهارتی و شناخت کارفرمایان کلیدی:

فاز بعدی شناسایی کارفرمایان کلیدی و تعیین نیازهای مهارتی است. در این مرحله با حضور نمایندگان خوشه های تشکیل شده در فاز پیشین، بخش های مختلف بازار کار بر مبنای مهارت های مورد نیاز حوزه علوم انسانی مشخص خواهد شد.

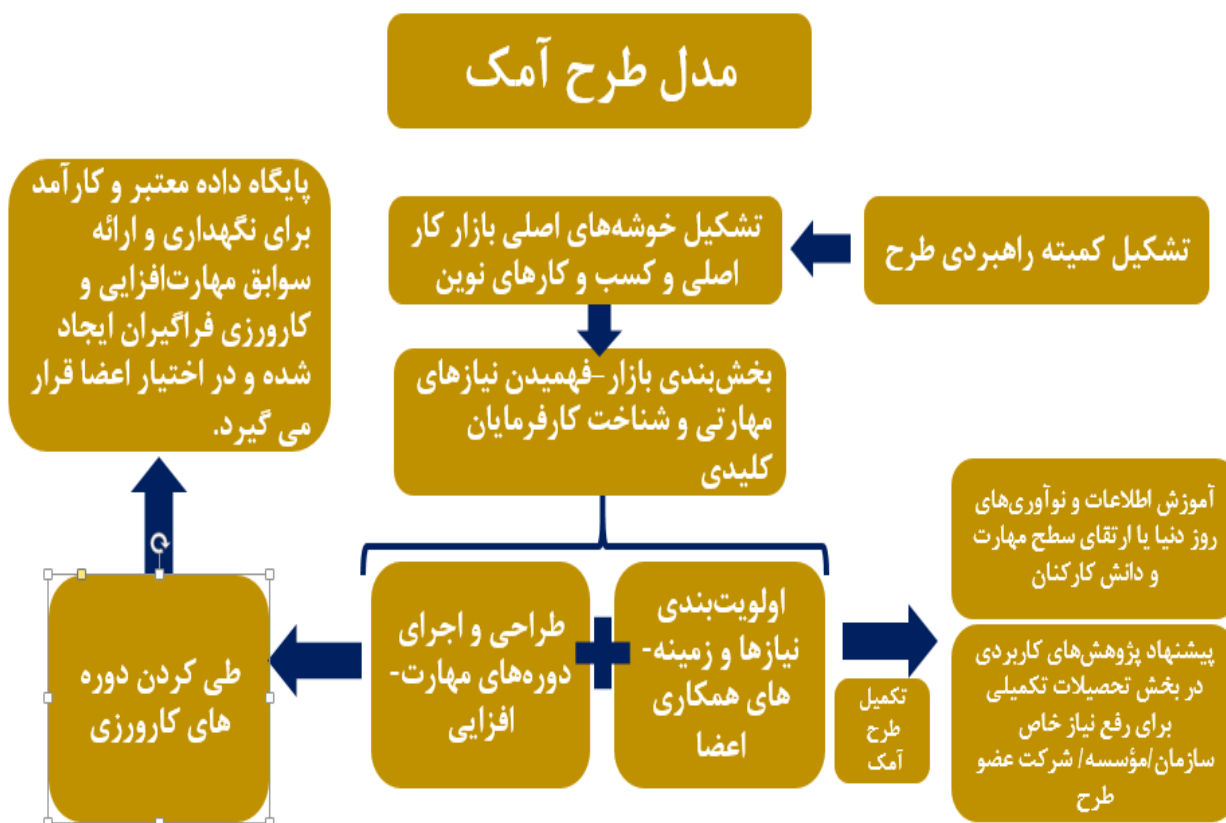
۴- هدف گیری تعیین زمینه های کارورزی:

در این بخش ضمن اولویت‌بندی نیازها و زمینه های همکاری اعضا، دوره های مهارت افزایی طراحی و اجرا خواهد شد. بعد از اتمام دوره، فراگیر به صورت کارآموز، دوره کارورزی خود را به مدت مورد توافق طرفین در سازمان/مؤسسه/شرکت عضو طی می نماید. در این بخش هدف، تکمیل فرایند آموزش و مهارت افزایی و کارورزی فراگیر در یک زمینه تخصص و محیط کار واقعی است. در این مرحله بایستی پایگاه داده معتبر و کارآمد برای نگهداری و ارائه سوابق مهارت افزایی و کارورزی فراگیران ایجاد شده و در اختیار اعضا قرار گیرد.

۵- موقعیت‌یابی دانشگاه:

متولی آموزش، مرجع مهارت‌افزایی و منشاء دانش تحقیق و توسعه دانشگاه در فاز آخر طرح آمک می‌تواند در چند زمینه از پتانسیل ایجاد شده در طرح برای رفع نیازهای اعضا استفاده کند. در وهله اول برای آموزش اطلاعات

و نوآوری های روز دنیا یا ارتقای سطح مهارت و دانش کارکنان و در وهله دوم برای پیشنهاد پژوهش های کاربردی در بخش تحصیلات تکمیلی برای رفع نیاز خاص سازمان/مؤسسه/ شرکت عضو طرح.

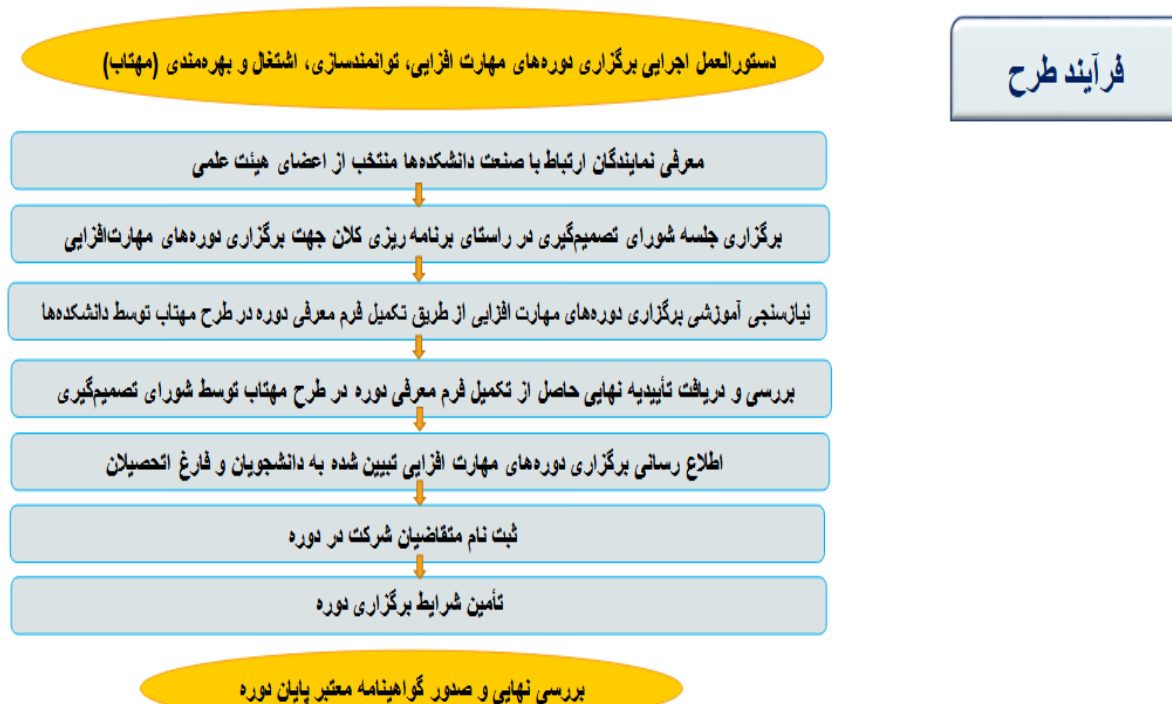
۵-۳- دانشگاه صنعتی شاهرود

دانشگاه صنعتی شاهرود در راستای توانمند سازی و مهارت افزایی دانشجویان اقدام به ساماندهی دوره های مهارت افزایی در قالب طرحی با عنوان « مهتاب » نمود. این طرح گام موثری در راستای حضور موثر دانش آموختگان آموزش عالی در فضای کسب و کار می باشد. دانشگاه صنعتی شاهرود در راستای توانمند سازی و

مهارت افزایی دانشجویان اقدام به ساماندهی دوره های مهارت افزایی در قالب طرحی با عنوان « مهتاب » نمود. این طرح گام موثری در راستای حضور موثر دانش آموختگان آموزش عالی در فضای کسب و کار می باشد.

بر این اساس در سال ۹۹ دستورالعمل اجرایی برگزاری دوره های مهارت افزایی، توانمند سازی، اشتغال و بهره مندی، به تصویب هیات رییس دانشگاه رسید. در این طرح توجه به مهارت های عمومی و تخصصی و همچنین مهارت های فردی و فنی و حرفه ای از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است. همکاران دانشگاهی این طرح شامل مرکز آموزش های آزاد و مدیریت انجمن های علمی دانشجویان و برون دانشگاهی شامل پارک علم و فناوری استان سمنان و سازمان فنی و حرفه ای است. خروجی انجام این طرح شامل امکان جایگزینی دوره کارآموزی برای دانشجویان مقطع کارشناسی با شرکت در طرح مهتاب، ارائه گواهی نامه معتبر در پایان هر دوره، معرفی مهارت آموزان ممتاز به مراکز متقاضی نیروی کار و ارائه تسهیلات حمایتی مرکز کسب و کار اشتراکی شاهکار به مهارت آموزان ممتاز می باشد.

۶- اقدامات دفتر ارتباط با جامعه و صنعت در راستای بهبود ارتباط دانشگاه ها با جامعه و صنعت

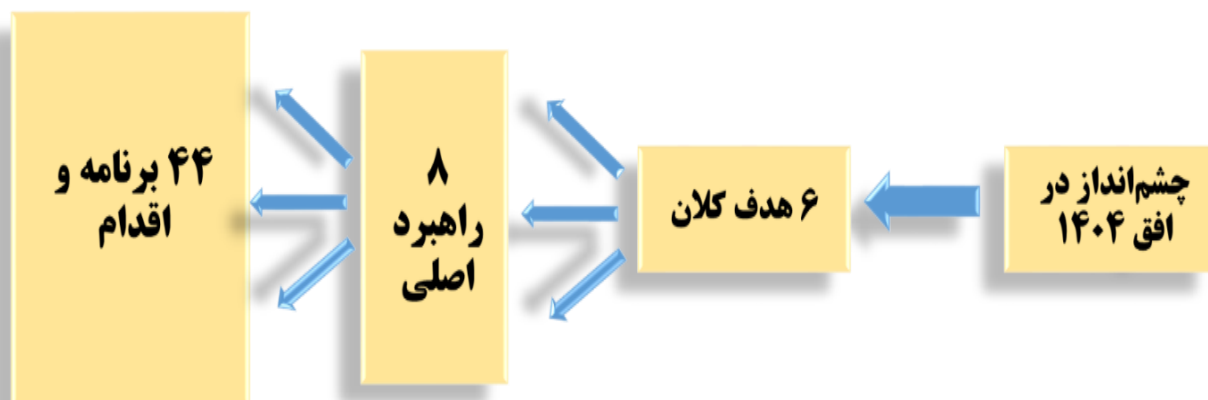
دفتر ارتباط با جامعه و صنعت در سال های اخیر اقدامات مفید متعددی را در جهت ارتباط هر چه بیشتر دانشگاه با مراکز صنعتی و جامعه انجام داده است که به شرح زیر می باشد:

۶-۱- طرح تحول در همکاری های دانشگاه ها و موسسات پژوهشی و فناوری با جامعه و صنعت

توسعه کشور نیازمند حضور و مشارکت مراکز پژوهشی و فناوری در تمامی عرصه های اقتصادی، اجتماعی، صنعتی و فرهنگی مورد نیاز است. در چند دهه اخیر رشد کمی و کیفی بسیار خوبی در تمامی حوزه های علمی کشور صورت گرفته و زیرساخت دانشی خوبی فراهم گردیده است. از سوی دیگر به لحاظ شرایط خاص کشور و مسایل مشکلات اقتصادی، زیست محیطی و اجتماعی، نیازهای گسترده ای برای مشارکت دانشگاه ها و پژوهشگاه های کشور ایجاد شده است. بر این اساس لازم است طی یک برنامه جامع با لحاظ نمودن شرایط کشور، برنامه ها و اقدامات مناسبی برای حضور و مشارکت موثر و مفید دانشگاه ها، پژوهشگاه ها و مراکز فناوری کشور برای توسعه و بهبود شرایط کشور فراهم آید.

فعالیت های ارتباط با جامعه و صنعت در حوزه دانشگاه و موسسات آموزش عالی تاکنون برنامه ای منسجم نداشته و در قالب یک برنامه یکپارچه، با رویکردی هم افزا، موجود نبوده است. طرح تحول همکاری های دانشگاه و موسسات پژوهشی و فناوری با جامعه و صنعت شامل ۶ هدف کلان، ۸ راهبرد اصلی و ۴۴ اقدام اجرایی است که ضمن انسجام بخشیدن به اقدامات، برنامه ای جامع برای ارتقاء و توسعه ارتباط دانشگاه ها با صنعت و جامعه است.

شکل ۵: جزئیات طرح تحول در همکاری های دانشگاه ها و موسسات پژوهشی و فناوری با جامعه و صنعت

چشم انداز طرح:

دانشگاه ها و موسسات آموزشی ، پژوهشی و فناوری شریک راهبردی جامعه و صنعت در تدوین و اجرای برنامه های توسعه پایدار کشور

اهداف کلان:

- هم راستایی برنامه ها و تصمیم گیری ها در وزارت عتف و مراکز تابعه با نیازها و اولویت های کشور
- افزایش متوسط سالانه ۱۰ درصدی حجم قراردادهای ارتباط با جامعه و صنعت
- مشارکت حداکثری اعضای هیات علمی در رفع نیازهای صنعت و جامعه
- اجرای ۲۵ درصد پروژه های تحصیلات تکمیلی به صورت مستقیم به سفارش صنعت و جامعه
- ساماندهی و ایجاد ساختارهای توانمند برای ارتباط عرضه و تقاضای پژوهشی و فناوری
- هم افزایی کامل مراکز علمی با دستگاه های اجرایی جهت شناسایی و رفع نیازها و چالش ها

راهبردهای اصلی:

۶-۲- ایجاد مراکز هدایت شغلی و کاریابی تخصصی در دانشگاه‌ها

یکی از چالش‌های مهم در نظام آموزش عالی کشور عدم توازن در تامین نیروی انسانی متخصص، نیازهای کشور و اشتغال مناسب دانش‌آموختگان دانشگاهی است. بر همین اساس و با توجه به رشد تعداد فارغ‌التحصیلان دانشگاهی، تخصصی‌تر شدن مشاغل و حرکت به سمت کسب و کارها بر پایه‌ی فناوری‌های پیشرفته و لزوم توسعه و بهره‌وری صنایع کشور، ایجاد مراکز هدایت شغلی و کاریابی تخصصی امری ضروری می‌باشد. برخی از وظایف و نقش‌های مرکز هدایت شغلی به شرح زیر می‌باشد:

شکل ۶: وظایف پیشنهادی مرکز مشاوره شغلی و کاریابی تخصصی دانشگاهی

بدین منظور، برنامه‌ریزی‌های مناسبی جهت ایجاد مراکز هدایت شغلی و کاریابی تخصصی صورت پذیرفت. پس از بررسی و ارزیابی عملکرد دانشگاه‌ها در حوزه‌های مرتبط با توانمندسازی و اشتغال پذیری دانشجویان و بر اساس پراکندگی جغرافیایی، در سال ۹۸ و ۹۹ تعداد ۴۰ دانشگاه جهت ایجاد مرکز هدایت شغلی و کاریابی تخصصی انتخاب و مورد حمایت مالی قرار گرفتند. این مراکز بستری مناسب در جهت رشد آگاهی‌های دانشجویان از ویژگی‌های شخصیتی و علاقمندی‌های فردی، مهارت‌ها و دوره‌های کارآموزی مورد نیاز، آشنایی با نیازها و الزامات بازار کار حال و آینده و همچنین کمک به یافتن شغل مناسب برای دانش‌آموختگان دانشگاهی می‌باشند. این امر افزایش اشتغال دانش‌آموختگان متخصص دانشگاهی و افزایش امکان ایجاد کسب و کارهای جدید را در بر خواهد داشت.

نشست‌های متعددی نیز در جهت انتقال تجارب دانشگاه‌های مختلف با هدف ایجاد ساختار، وظایف و عملکرد مناسب این مراکز برگزار گردید و اقدامات لازم جهت حمایت مالی از برنامه‌ها و طرح‌های دانشگاه‌ها در خصوص مهارت‌افزایی و ارتقای توان اشتغال‌پذیری دانشجویان صورت گرفته است. همچنین مستنداتی برای راهنمایی و مشاوره هر چه بیشتر مراکز در دانشگاه‌ها نیز تهیه گردید.

در راستای آشنایی دانشجویان با رشته‌های مختلف تحصیلی، بازار کار، مهارت‌های مورد نیاز و همچنین استارت‌آپ‌های مرتبط با آنها، نشست‌هایی با مدیریت انجمن‌های علمی به صورت مجازی برگزار گردید که از جمله آنها می‌توان به برگزاری نشست انجمن مدیریت ایران و انجمن زراعت و اصلاح نباتات ایران اشاره نمود.

۶-۳- ساماندهی دوره های کارآموزی در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور

بررسی روش ها و الگوهای موفق دانشگاه ها در راستای
توسعه کمی و کیفی دوره های کارآموزی دانشجویان

معاونت پژوهش و فناوری
دفتر ارتباط با جامعه و صنعت

دوره های کارآموزی بخش مهمی از افزایش توانمندی تخصصی و مهارتی دانشجویان محسوب می شود. انجام مناسب این دوره ها مستلزم نظارت و برنامه ریزی دقیق دانشگاه ها از یک سو و مشارکت مناسب صنایع برای ارائه تسهیلات و فرصت های مناسب است. بر این اساس مکاتبات و مذاکرات مختلفی با وزارتخانه ها و دستگاه های اجرایی صورت گرفته است. با توجه به ضرورت برنامه ریزی برای توسعه منابع انسانی مورد نیاز طرح های توسعه ای کشور و توانمندسازی دانشجویان برای ورود به عرصه فعالیت های

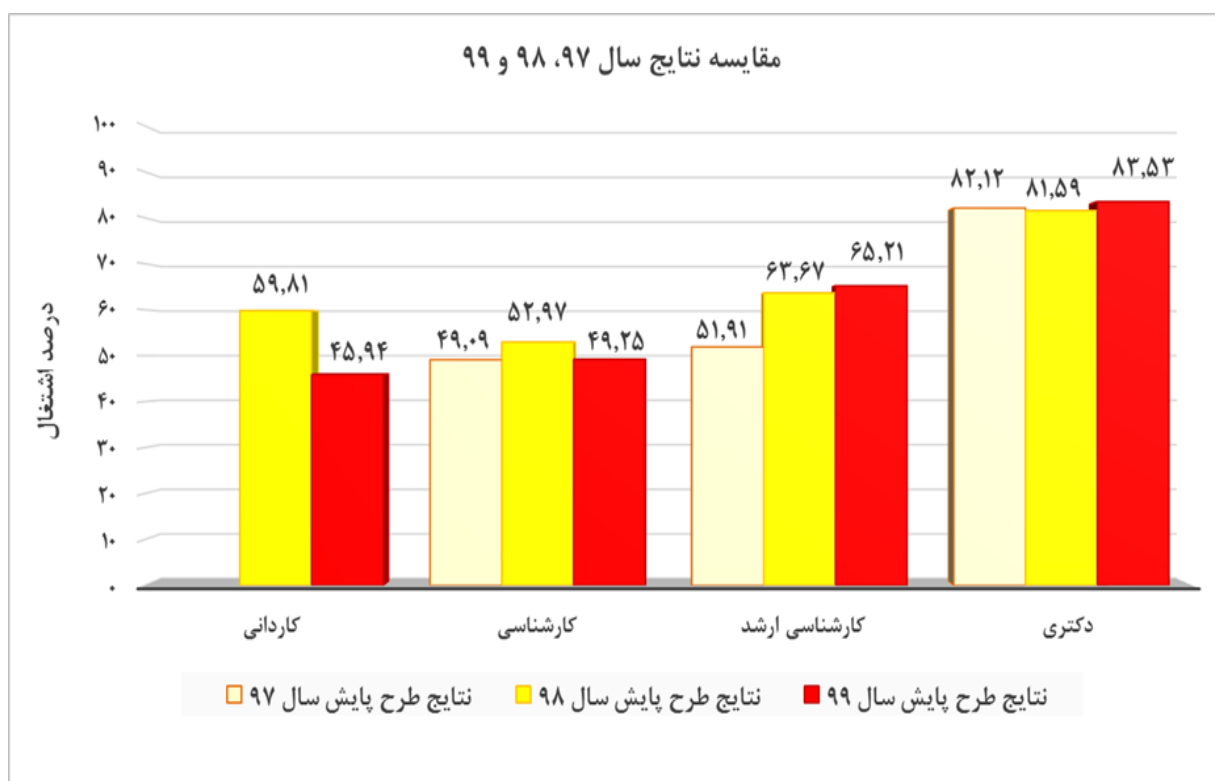
اقتصادی پس از فراغت از تحصیل، ساماندهی دوره های کارآموزی بسیار حائز اهمیت می باشد. در این برنامه سعی گردید پس از تدوین شاخص ها و عوامل مهم در بهبود کیفی دوره ها، برگزاری دوره های کارآموزی با همکاری صنایع و دستگاه های اجرایی ساماندهی گردد. تدوین بسته های تشویقی برای صنایع و استادان راهنما برای مشارکت موثر و سازنده در امر کارآموزی و همچنین اصلاح و بررسی نظام کارآموزی براساس استانداردهای بین المللی و اجرای آزمایشی در برخی از دانشگاه های کشور از دیگر اقدامات این برنامه بوده است. همچنین در جهت آرایه روش های مناسب و اثر بخشی دوره های کارآموزی، تدوین شیوه نامه کارآموزی نیز در دست اقدام می باشد.

۴-۶- رصد اشتغال دانش آموختگان در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور

طرح رصد اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی با هدف فرهنگ سازی پایش وضعیت دانش آموختگان در دانشگاه ها و موسسات آموزشی، ایجاد نظام مناسب اطلاع رسانی به ذی نفعان در رابطه با وضعیت اشتغال هر یک از رشته های دانشگاهی، رصد مستمر ظرفیت های محیطی و شرایط بازار کار منطقه ای و شناسایی شکاف دانشی و مهارتی دانش آموختگان و اخذ اطلاعات از سامانه های اطلاعاتی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی صورت گرفته است.

طرح رصد اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی در سال های ۹۷ و ۹۸ و ۹۹ در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با همکاری دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی صورت گرفت.

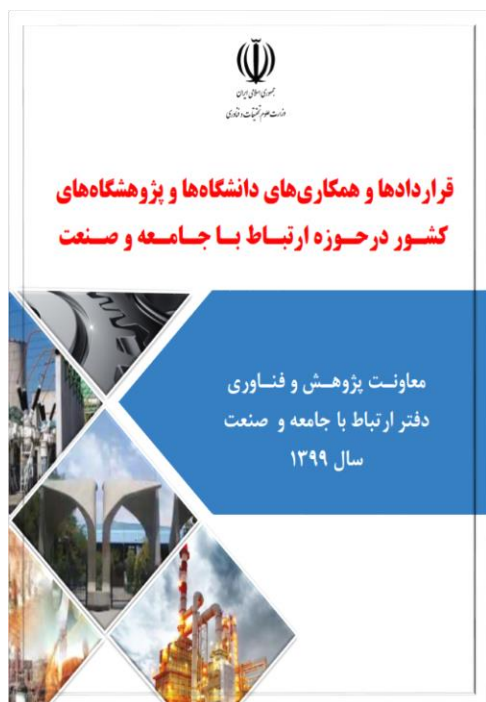

شکل ۷: مقایسه میانگین وزنی درصد اشتغال به تفکیک مقطع تحصیلی در کل کشور بر اساس نتایج طرح پایش وزارت علوم در سال های ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۹

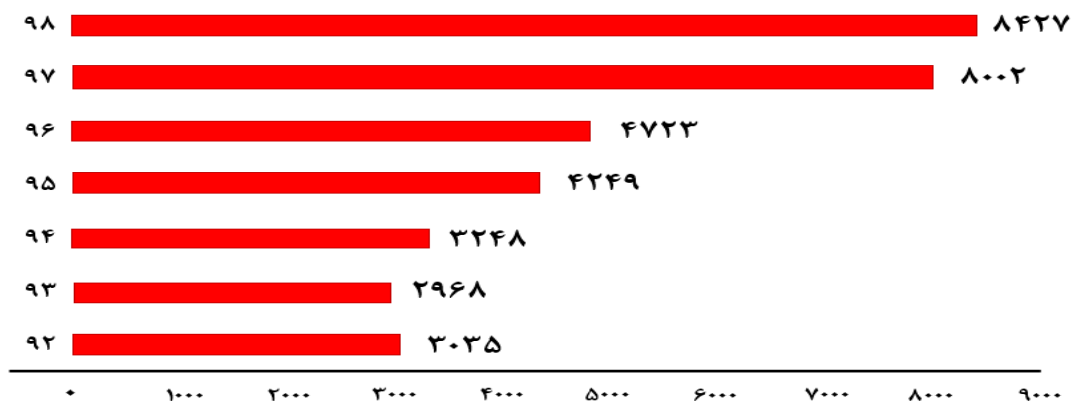
۵-۶- پایش قراردادهای همکاریهای دانشگاهها و پژوهشگاههای کشور در حوزه ارتباط با جامعه و

صنعت

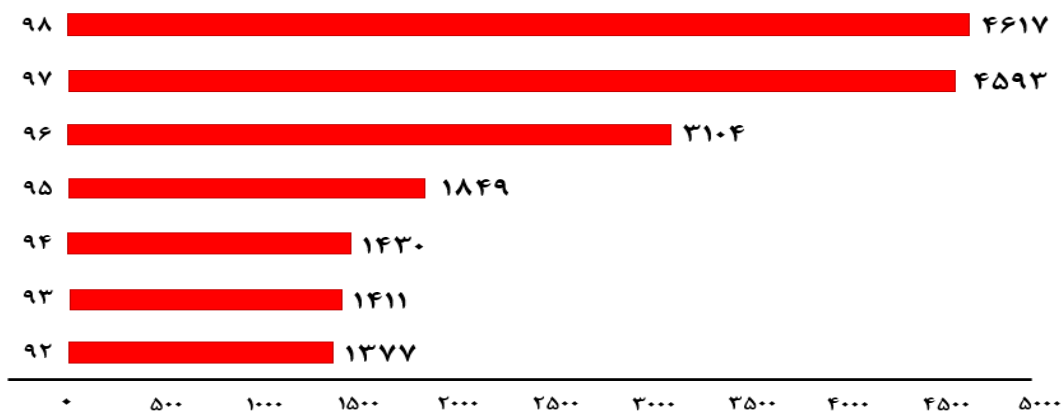

ارتباط میان صنعت و دانشگاه موضوعی است که در سالهای اخیر بسیار مورد توجه قرار گرفته است. آمارهای موجود در خصوص قراردادهای ارتباط صنایع و دستگاههای اجرایی با دانشگاهها و مراکز پژوهشی کشور خوشبختانه رشد این آمارها را نشان می دهد. در سالهای اخیر تفاهم نامه هایی میان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سایر وزارتخانه ها و دستگاههای اجرایی امضا و همکاریهای خوبی آغاز شده است که نتیجه ی آن واگذاری پروژه های تحقیقاتی به مراکز علمی، دانشگاهها و پژوهشگاههای کشور بوده است. اعضای هیئت علمی به عنوان مجری اصلی این پروژه ها نقش تاثیرگذاری در به حرکت درآوردن چرخه ی ارتباط با جامعه و صنعت و اقتصاد کشور ایفا کرده اند.

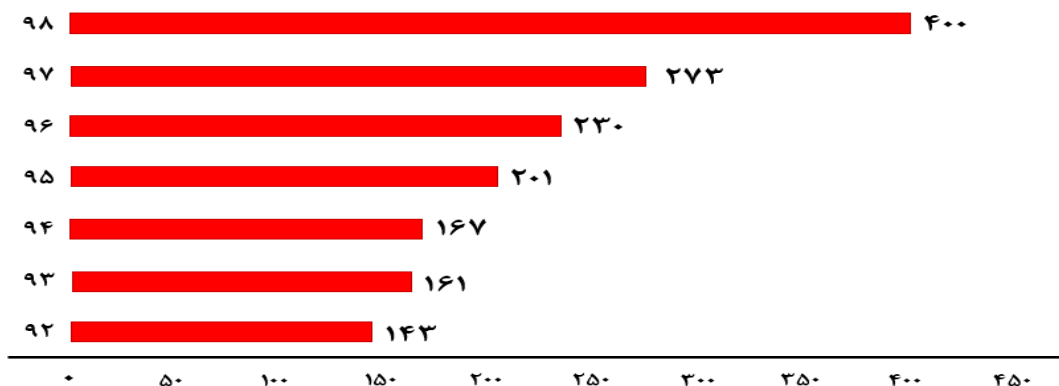
در ادامه گزارشی از آمار مرتبط با قراردادهای سالهای اخیر ارائه شده است که شاخصهای مختلف در آن ارایه گردیده اند. آمارهای حاصله نشان از کم بودن تعداد قراردادهای کلان دانشگاهها با وزارتخانه ها و دستگاههای اجرایی به نسبت دانشجویان و اعضای هیئت علمی دانشگاهها دارد. به عبارت دیگر هنوز هم از پتانسیل دانشگاهها به خوبی استفاده نشده است و می توان انتظار رشد بسیار بیشتری را در آینده داشت.

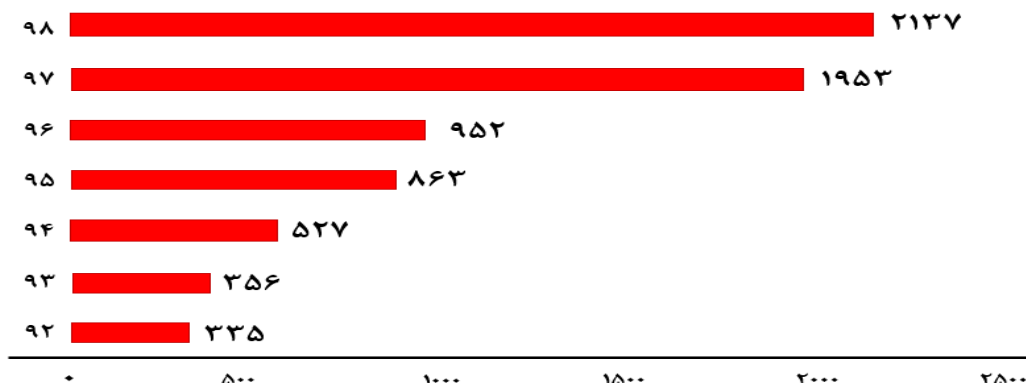
شکل ۸: تعداد قراردادهای ارتباطی با صنعت و جامعه در حال اجرا

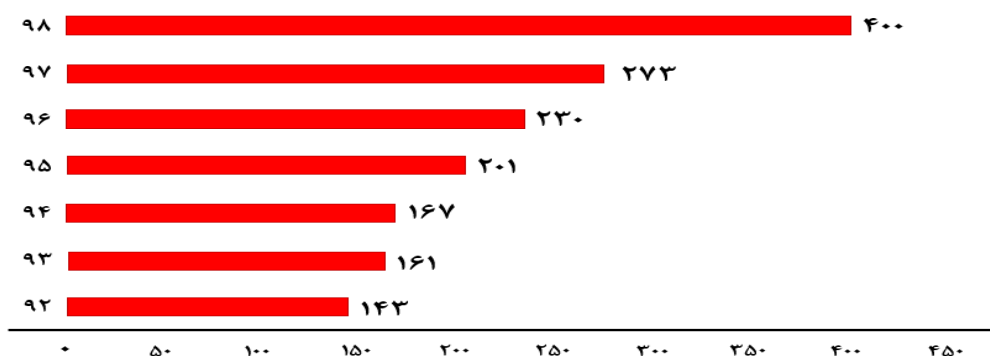
شکل ۹: تعداد مجریان قراردادهای ارتباطی با صنعت و جامعه در حال اجرا

شکل ۱۰: مبلغ جذب شده (درآمد) قراردادهای ارتباطی با صنعت (میلیارد تومان)

شکل ۱۱: مبلغ قراردادهای ارتباط با صنعت و جامعه در حال اجرا (میلیارد تومان)

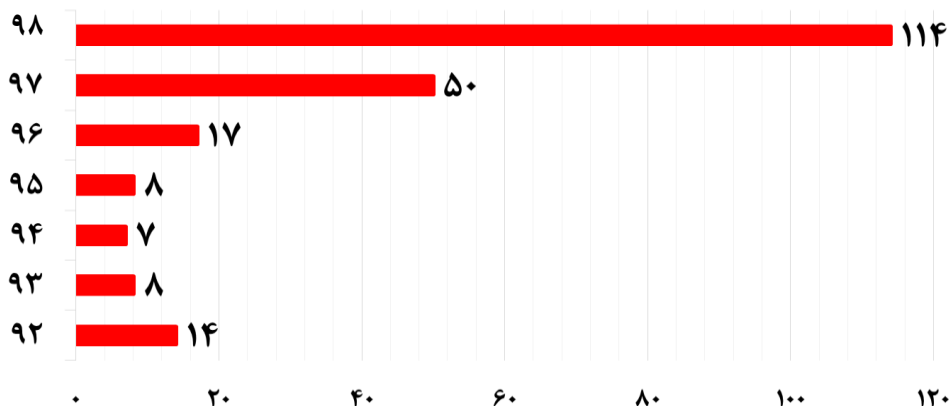

شکل ۱۲: مبلغ جذب شده (درآمد) قراردادهای ارتباط با صنعت (میلیارد تومان)

۶-۶- فرصت مطالعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و موسسات پژوهشی در جامعه و صنعت

فرصت‌های مطالعاتی اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و مراکز علمی در جامعه و صنعت زمینه مناسبی را برای ارتقا توانمندی‌ها و مهارت ایشان در جهت کسب دانش بومی و انتقال یافته‌های پژوهشی به جامعه فراهم می‌سازد. در طی فرصت مطالعاتی، عضو هیئت علمی در واحد عملیاتی دولتی یا غیردولتی (شامل بخش‌های صنعتی، اجتماعی و فرهنگی، اقتصادی، خدماتی و کشاورزی) حضور می‌یابد.

بر اساس آئین نامه این طرح، اساتید با موافقت دانشگاه می‌توانند بین ۳ تا ۶ ماه به واحدهای اقتصادی و صنعتی مأمور شده و در جهت کمک و بهبود کیفی و عملیاتی واحدهای فوق همکاری نمایند.

شکل ۱۳: تعداد فرصت مطالعاتی ارتباط با جامعه و صنعت توسط اعضای هیات علمی

بسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

**فرصت مطالعاتی اعضای هیات علمی
در جامعه و صنعت**

برای ثبت درخواستها و محورهای همکاری و همچنین اطلاع از نیازهای فرصت مطالعاتی شرکتها و دستگاههای اجرایی به سایت دفتر ارتباط با جامعه و صنعت وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با آدرس زیر مراجعه نمایید.

<https://industry.msrt.ir/fa/page/1435/>

شکل ۱۴: سامانه فرصت مطالعاتی اعضای هیات علمی در جامعه و صنعت

۶-۷- حمایت از طرح‌های مزیت استانی

با توجه به اینکه یکی از مهم‌ترین اهداف دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی و فناوری کشور، رفع نیازها و چالش‌های اساسی کشور و کمک به تولید و رشد اقتصادی است، انتظار می‌رود که دانشگاهیان و مراکز علمی به این رسالت بیشتر توجه کرده و اقدامات مناسبی به عمل آورند که می‌توان از آن‌ها در جهت اجرای طرح‌های مزیت استانی بهره‌مند شد. بر این اساس لازم است دانشگاه‌ها و مراکز علمی بر اساس شرایط و توانمندی‌های خود نقش خود را در این راستا تعریف کرده و اقدامات لازم و مناسب را صورت دهند.

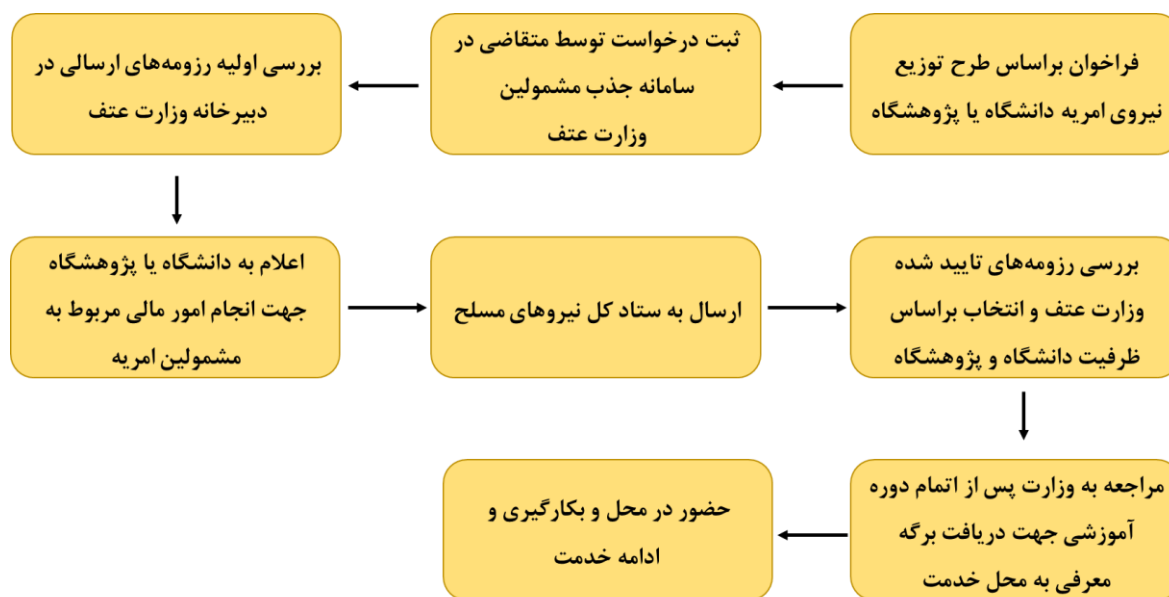
شکل ۱۵: اقدامات انجام شده در راستای طرح‌های مزیت استانی

۶-۸- جذب امریه‌های سربازی ارتباط با جامعه و صنعت

در راستای تحقق سیاست‌های کلی اشتغال ابلاغ شده از سوی مقام معظم رهبری و تکالیف وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در برنامه اشتغال فراگیر مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، تفاهم نامه همکاری مشترک با ستاد کل نیروهای مسلح با اهداف ارتقاء توانمندی‌های مهارت‌های شغلی و حرفه‌ای مشمولین دانش آموخته دانشگاهی، بهره‌مندی از دانش آموختگان دارای مهارت به عنوان کارکنان وظیفه مأمور در مراکز آموزشی، پژوهشی و فناوری امضا

گردید.

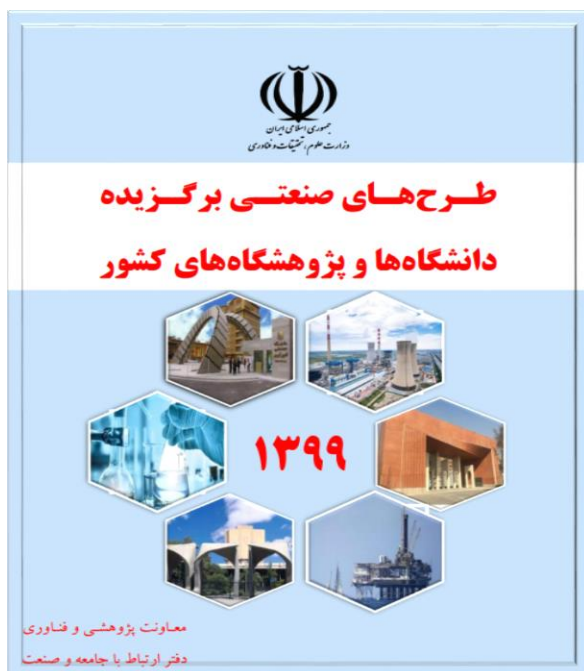
شکل ۱۶: فرآیند جذب نیروهای امریه سربازی ارتباط با جامعه و صنعت

جدول ۱: تشریح کامل آمار جذب نیروهای امریه در سال‌های ۹۸ و ۹۹

نام محل	تعداد	مجموع جذب
دانشگاه‌های معین	۳۱	۱۳۵
دانشگاه‌های بزرگ	۸	۶۹
پژوهشگاه	۱۱	۱۷
دیگر دانشگاه‌ها	۶۵	۸۲
پارک‌های علم و فناوری	۲۷	۲۶
مجموع	۱۴۲	۳۲۹

۶-۹- شناسایی، ترویج و تقدیر از طرح‌های صنعتی برگزیده دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های کشور

نقش پژوهش و فناوری در توسعه جوامع هر روز بیشتر می‌شود و با توجه به نقش‌آفرینی دانشگاه‌ها و صنایع در این موضوع، لزوم ارتباط آن‌ها با صنایع و دستگاه‌های اجرایی در سال‌های اخیر بیش از پیش پر رنگ شده است. رفع نیازها و مشکلات صنایع داخلی و بی‌نیاز کردن آن‌ها از وابستگی‌های خارجی رسالت دانشگاه‌ها در تحقق اقتصاد مقاومتی است. در این مسیر اهمیت مستندسازی و معرفی دستاوردهای دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های کشور بیش از پیش به چشم می‌آید.

لذا دفتر ارتباط با جامعه و صنعت هر ساله اقدام به شناسایی و تدوین قراردادهای برگزیده دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها نموده است و مجموعه طرح‌ها و دستاوردهای حاصله را منتشر می‌نماید.

۶-۱۰- دانشمندان برتر در همکاری دانشگاه‌ها با جامعه و صنعت

طی دهه های اخیر روند تحول و پیشرفت در ساختار و فعالیت دانشگاه‌ها و مراکز علمی کشور بسیار قابل توجه بوده است. در راستای تشویق و حمایت از فعالیت اثربخش اعضای هیات علمی، در سال ۱۳۹۹ نسبت به شناسایی و معرفی اعضای هیئت علمی برتر در همکاری با جامعه و صنعت از طریق دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و دستگاه‌های اجرایی کشور اقدام شده است که از میان برگزیدگان فوق، تعدادی بعنوان "دانشمندان برتر در همکاری با جامعه و صنعت" معرفی شدند.

شاخص‌های شناسایی اعضای هیئت علمی برتر در همکاری با جامعه و صنعت

- مشارکت در فعالیت‌ها و برنامه‌ریزی‌های ملی و منطقه‌ای
- اجرای قراردادهای پژوهشی تقاضا محور
- ارائه دستاوردهای مهم و موثر در رفع مشکلات کشور
- همکاری با نهادها و صنایع کشور برای بهبود بهره‌وری و کارایی
- نقش‌آفرینی موثر در ایجاد و فعالیت شبکه‌های علمی و تشکلهای تخصصی اثرگذار در امور اجتماعی، اقتصادی و صنعتی

۶-۱۱- دومین رویداد الگوها و راهکارهای نوین در همکاری دانشگاه‌ها با جامعه و صنعت

تغییرات در وضعیت اقتصادی، اجتماعی کشور طی سال‌های اخیر و رشد کمی و کیفی دانشگاه‌ها در مراکز علمی، ضرورت تدوین روش‌ها و راهکارهای نوین در همکاری متقابل بین دانشگاه‌ها با جامعه و صنعت را بیش از پیش نمایان نموده است. بر این اساس در راستای توسعه ارتباط دانشگاه‌ها با جامعه و صنعت برگزاری دومین رویداد "الگوها و راهکارهای نوین در همکاری دانشگاه با جامعه و صنعت" برنامه‌ریزی گردید. این رویداد با هدف شناسایی و تقدیر از ایده‌ها و الگوهای نوین در توسعه و تسهیل ارتباط دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و موسسات آموزشی، پژوهشی و فناوری با جامعه و صنعت برگزار شد.

ایده‌های نوین و برگزیده در این رویداد می‌تواند در بهبود همکاری‌های بین مراکز علمی و اجرایی موثر واقع شده و بنا به فراخور امکانات و زیرساخت‌های موجود، در دستور کار جهت اجرایی شدن قرار گیرند. در مرحله اول این رویداد بیش از ۱۰۰ ایده دریافت شد و پس از داوری توسط کمیته داوران ۱۴ ایده برای ارائه به صورت شفاهی انتخاب شد و همچنین ۴۰ ایده برای چاپ در کتاب خلاصه ایده‌ها انتخاب شدند. پس از ارائه ایده‌های انتخاب شده در روز برگزاری رویداد در نهایت ۳ ایده به عنوان ایده برگزیده با داوری نهایی توسط کمیته داوران انتخاب شدند.

۶-۱۲- سامانه ارتباط جامعه و صنعت با دانشگاه (ساجد)

سامانه ارتباط جامعه و صنعت با دانشگاه با هدف ساماندهی فعالیتهای مرتبط با ارتباط دانشگاهها با جامعه و صنعت و تجمیع فعالیتهای ارتباط دانشگاهها با جامعه و صنعت در یک سامانه جامع به وجود آمده است. از قابلیت‌های این سامانه به پایش فعالیتهای و عملکردهای مختلف توسط دانشگاهها و پژوهشگاههای کشور، امکان دریافت گزارشهای مختلف و متنوع از فعالیتهای ارتباط با جامعه و صنعت و تسهیل در فرآیند ارسال گزارشهای عملکرد دانشگاه و پژوهشگاههای کشور به وزارت عتف می‌توان اشاره کرد.

بخش‌های مختلف سامانه ارتباط جامعه و صنعت با دانشگاه (ساجد)

- اطلاعات و پایش قراردادها
- مهارت‌افزایی
- هدایت شغلی و کاریابی تخصصی
- فرصت‌های مطالعاتی
- رصد اشتغال دانش‌آموختگان
- کارآموزی
- نیازها و اولویتهای پژوهشی صنعتی و کاربردی
- پشتیبانی علمی و فناوری از تولید
- امریه‌های سربازی
- کتاب‌ها و گزارش‌ها

شکل ۱۷: صفحه اصلی سامانه ارتباط جامعه و صنعت با دانشگاه (ساجد)

امکانات و قابلیت‌های سامانه ارتباط جامعه و صنعت با دانشگاه (ساجد)

- ساماندهی فعالیت‌های مرتبط با ارتباط دانشگاه‌ها با جامعه و صنعت
- امکان دریافت گزارش‌های مختلف و متنوع از فعالیت‌های ارتباط با جامعه و صنعت
- امکان برقراری ارتباط با سامانه‌های دیگر در وزارت عتف
- تجميع فعالیت‌های ارتباط دانشگاه‌ها با جامعه و صنعت در یک سامانه جامع
- تسهیل در فرآیند ارسال گزارش‌های عملکرد دانشگاه و پژوهشگاه‌های کشور به وزارت عتف
- امکان اضافه نمودن ماژول‌های مورد نیاز هر دانشگاه / پژوهشگاه به سامانه
- پایش فعالیت‌ها و عملکردهای مختلف توسط دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های کشور
- طراحی ساختار فرآیندی برای اجرای فعالیت‌ها و تعیین نقش کاربران هر فرآیند
- امکان وارد نمودن اطلاعات بخش‌های مختلف به سامانه از طریق فایل اکسل

۶-۱۳- ساماندهی و توسعه برگزاری دوره های مهارت افزایی در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی

کشور

در راستای توانمند سازی و توسعه دوره های مهارت افزایی دفتر ارتباط با جامعه و صنعت اقدامات متعددی را انجام داده است که به شرح زیر است:

۶-۱۳-۱- هماهنگی و برگزاری دوره های مهارت افزایی با مشارکت صنایع و سازمان های تخصصی و انعقاد تفاهم نامه های

مرتبط جهت استفاده از ظرفیت ها و توانمندی های آنها و اعطای مشوق به مشارکت کنندگان در دوره های مهارتی

صنایع و سازمان های تخصصی به منظور ارتقای توان علمی و فنی، آشنایی با فناوری های جدید و رشد و توسعه مراکز خود، نیاز به دانش آموختگان با مهارت های خاص دارند. بدین منظور وزارت عتف با ساماندهی دوره های مهارتی با مشارکت سازمان ها و دستگاه های اجرایی برای دانشجویان در دانشگاه ها، علاوه بر اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی به ارتقای فنی واحد عملیاتی کمک می نمایند و بر این اساس هزینه های آموزش نیروها در واحد های صنعتی نیز کاهش می یابد. بر این اساس هر ساله و در جهت ایجاد ارتباط و استفاده از پتانسیل های سازمان های مختلف، مکاتبه هایی با سازمان های مختلف انجام می شود. همچنین جهت استفاده از توانمندی های مراکز تخصصی هم جوار، تفاهم نامه ای با سازمان فنی و حرفه ای منعقد گردید که طی آن برگزاری دوره های مهارتی و تخصصی به صورت مشترک در دانشگاه ها ساماندهی شد. این همکاری ها بستر مناسبی جهت استفاده دانشجویان از کارگاه های مراکز ثابت و شعب شهری تحت پوشش سازمان آموزش فنی و حرفه ای برای گذراندن دوره های کارورزی و کارآموزی و تدوین روش هایی جهت جایگزینی دوره های مهارتی سازمان بجای بخشی از دوره های کارآموزی دانشجویان فراهم نمود.

همچنین در راستای ایجاد همکاری های مشترک و هم افزایی هر چه بیشتر سازمان ها، تفاهم نامه ای با ستادکل نیروهای مسلح منعقد گردید که بر اساس آن فراگیری مهارت های مختلف توسط دانشجویان به منزله ایجاد

مشوق های لازم برای دانشجویان در نظر گرفته می شود که بر این اساس، دانشجویان قابلیت استفاده از امتیازات خدمتی مناسب را خواهند داشت.

۶-۱۳-۲- ساماندهی و برگزاری دوره های مهارت افزایی در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور

به منظور ارتقای توانمندی های مهارت های شغلی و حرفه ای دانشجویان و دانش آموختگان دانشگاهی، تعریف و برگزاری دوره های مهارت افزایی خارج از برنامه های درسی در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور، بالاخص برگزاری دوره هایی با مشارکت واحد های صنعتی مورد توجه قرار گرفته است. بدین منظور در سال های ۹۶، ۹۷، ۹۸ و ۹۹ اقدام به چاپ کتابچه وضعیت دوره های مهارت افزایی در دانشگاه ها، پژوهشگاه ها و مراکز آموزش عالی نموده است که کتابچه حاضر اطلاعات وضعیت برگزاری دوره ها را در سال ۱۴۰۰ نشان می دهد.

۶-۱۳-۳- حمایت از طرح های دانشگاه ها در راستای مهارت افزایی و افزایش اشتغال

در راستای افزایش اثر بخشی توانمند سازی و توسعه مهارت افزایی دانشجویان و دانش آموختگان دانشگاهی، حمایت از طرح های مرتبط با مهارت افزایی و اشتغال در دستور کار قرار گرفت که مطابق با آن از طرح های ارسالی ۴۱ دانشگاه حمایت به عمل آمد.

۷- آمار دوره های مهارت افزایی

به منظور بهینه سازی و ساماندهی مهارت های دانشجویان دانشگاه ها و سایر مراکز آموزش عالی، دفتر ارتباط صنعت و دانشگاه وزارت عتف اقدام به پایش وضعیت دوره های مهارت آموزی (عمومی و تخصصی) نمود و با توجه به فرصت محدود، ۷۷ گزارش از دانشگاه ها دریافت گردید که پایه بررسی و تحلیل آماری کتاب حاضر گردید. خلاصه اطلاعات گزارش شده از دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی به صورت جدول زیر تنظیم شده است:

جدول ۲: آمار دوره های مهارت افزایی در سال ۱۴۰۰

ردیف	نام دانشگاه/پژوهشگاه	دوره برگزار شده	دوره حضوری	دوره غیر حضوری	دوره تخصصی	دوره عمومی	شرکت کنندگان زن	شرکت کنندگان مرد	تعداد کل شرکت کنندگان	دوره با مشارکت واحد های صنعتی
۱	دانشگاه اصفهان	۱۶۰	۰	۱۶۰	۸۷	۷۴	۵۵۲۴	۲۶۵۲	۸۱۷۶	۰
۲	دانشگاه آزاد اسلامی	۳۹	۱۹	۲۰	۳۰	۹	۶۱۲	۱۸۴	۷۹۶	۰
۳	دانشگاه امیر کبیر	۲۷		۲۷	۱۲	۱۵			۱۱۹۲	
۴	دانشگاه بجنورد	۷۳	۵	۶۸	۳۳	۴۰	۱۷۴۳	۱۶۳۸	۳۳۸۱	۲۵
۵	دانشگاه بزرگمهر قائنات	۱۱	۰	۱۱	۱۰	۱	۱۴۷	۳۳۴	۳۸۱	۰
۶	دانشگاه بوعلی سینا (همدان)	۲۲	۱	۲۱	۲۰	۲	۴۳۰	۷۷۰	۱۲۰۰	۰
۷	دانشگاه بیرجند	۶۶	۰	۶۶	۶۴	۲	۴۲۰	۶۲۹	۱۰۴۹	۲
۸	پژوهشگاه علوم زمین	۶	۵	۱	۶	۰	۱۳۰	۲۲۰	۳۷۰	۶
۹	پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی	۳۳	۱۱	۲۲	۲۹	۴		۰	۲۶۵۵	۰
۱۰	پژوهشگاه علوم و فنون هسته ای	۵۲	۴۱	۱۱	۲۲	۳۰	۱۳۷	۳۶۴	۵۰۱	۲
۱۱	پژوهشگاه مواد و انرژی	۲۰	۱	۱۹	۱۴	۶	۱۱۰	۶۰۰	۷۱۰	۲۰
۱۲	پژوهشگاه هوافضا	۱۵	۱۵	۱۵	۱۵	۰	۴۷	۱۱۷	۱۶۷	۴
۱۳	مجمع آموزش عالی حضرت معصومه	۳۳	۰	۳۳	۱۹	۱۴	۶۴۰	۰	۶۴۰	۰
۱۴	دانشگاه خاتم الانبیاء	۱	۰	۱	۰	۱	۶	۱۴	۲۰	۰
۱۵	دانشگاه خواجه نصیر طوسی	۱۴	۱۰	۴	۱۴	۰	۲۵۰	۴۰۹	۶۵۹	۰
۱۶	دانشگاه خوارزمی	۱۹۵	۰	۱۹۵	۶۰	۱۳۵	۴۸۵۰	۲۳۵۰	۷۲۰۰	۰
۱۷	دانشگاه اراک	۳۰	۰	۳۰	۱۶	۱۴	۳۰۸	۴۸۶	۷۹۴	۲
۱۸	دانشگاه ایت الله بروجردی	۳	۰	۳	۰	۳	۶۲	۸۹	۱۵۱	۳
۱۹	دانشگاه ایلام	۲۱	۴	۱۷	۴	۱۷	۱۷۰	۱۵۷	۳۲۷	۰
۲۰	دانشگاه بناب	۱۵	۵	۱۰	۵	۱۰	۶۰	۲۰۵	۲۶۵	۱۰
۲۱	دانشگاه پیام نور	۱۴۱	۵۹	۸۴	۸۳	۵۸	۲۳۹۹	۱۲۵۸	۳۶۷۱	۲۱
۲۲	مجمع آموزش عالی تربت جام	۸	۰	۸	۸	۰	۸۰	۱۲۰	۲۰۰	۱
۲۳	دانشگاه تربیت مدرس	۳۷	۴	۳۳	۳۷	۰	۰	۰	۰	۰

۲۴	دانشگاه جهرم	۵۶	۴	۵۲	۴۷	۹	۱۵۹۶	۱۶۸۵	۳۲۸۱	۴
۲۵	دانشگاه جیرفت	۲	۲	۰	۱	۱	۵	۲۳	۲۸	۰
۲۶	دانشگاه خلیج فارس	۳۴	۰	۳۴	۲۱	۱۳	۴۲۳	۱۱۴۴	۱۵۶۷	۱۷
۲۷	دانشگاه دامغان	۷۵	۱	۷۴	۴۰	۳۵	۹۴۳	۱۱۷۶	۲۱۱۹	۰
۲۸	دانشگاه سید جمال الدین اسدآبادی	۳۰	۱۳	۱۷	۶	۲۴	۷۳۱	۴۱۴	۱۱۴۵	۲
۲۹	دانشگاه شهرکرد	۵۱	۱۰	۴۱	۳۷	۱۴	۱۳۳۷	۸۲۰	۲۱۵۷	۱۴
۳۰	دانشگاه شهید باهنر کرمان	۷۰	۰	۷۰	۱۸	۵۲	۶۸۴	۴۷۱	۱۱۵۵	۰
۳۱	دانشگاه صنعت نفت	۲۵	۰	۲۵	۲۵	۰	۳۹	۳۰۲	۳۴۱	۲۱
۳۲	دانشگاه صنعتی سیرجان	۱۰	۵	۵	۸	۲	۶۱	۱۸۹	۲۵۰	۰
۳۳	دانشگاه صنعتی شریف	۴۴	۴	۴۰	۳۲	۸	۴۸۷	۸۰۲	۱۲۸۸	۰
۳۴	دانشگاه صنعتی شیراز	۸	۰	۸	۷	۱	۴۲	۱۲۰	۱۶۲	۲
۳۵	دانشگاه صنعتی کرمانشاه	۱۸	۰	۱۸	۱۰	۸	۴۰۹	۴۹۸	۹۰۷	۰
۳۶	دانشگاه صنعتی همدان	۱۱	۰	۱۱	۷	۳	۱۸۰	۲۸۰	۴۶۰	۱
۳۷	دانشگاه علامه طباطبائی	۱۴۷۳	۰	۱۴۷۳	۱۳۳۱	۱۲۷	۰	۰	۷۹۹۶	۵۹
۳۸	دانشگاه علم و صنعت	۲۹۲	۰	۲۹۲	۱۷۲	۱۲۰	۸۳۲۵	۸۷۹۰	۱۷۱۱۵	۰
۳۹	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان	۱۱۱	۰	۱۱۱	۳۱	۸۰	۱۸۸	۲۳۶	۴۲۴	۰
۴۰	دانشگاه غیاث الدین جمشید کاشانی	۱۲	۰	۱۲	۷	۵	۲۱۲	۱۶۲	۳۷۴	۱
۴۱	دانشگاه فنی و حرفه ای	۲۸۰۶	۳۵۱	۲۴۵۵	۲۳۵۱	۴۵۵	۲۰۲۶۹	۸۱۰۷۴	۱۰۱۳۴۳	۲۰۸
۴۲	دانشگاه گیلان	۵۲۱	۱۷	۵۰۴	۴۵۸	۶۳	۶۱۹۴	۱۰۶۸۵	۱۶۶۹۹	۳۸۹
۴۳	دانشگاه مازندران	۳۶	۴	۳۲	۷	۲۹	۵۶۰	۶۹۳	۱۲۵۳	۰
۴۴	دانشگاه میبد	۳۷	۲	۳۵	۳۰	۷	۰	۰	۳۳۰۰	۰
۴۵	دانشگاه ولایت	۳۸	۰	۳۸	۳۳	۵	۱۴۶۲	۶۴۲	۲۱۰۴	۱۷
۴۶	دانشگاه هنر	۲۶	۶	۲۰	۶	۲۰	۳۰۰	۳۰۰	۶۰۰	۰
۴۷	دانشگاه هنر اسلامی تبریز	۳۳	۰	۳۳	۳۳	۰	۴۲۹	۲۳۱	۶۶۰	۰
۴۸	دانشگاه یزد	۳۳	۰	۳۳	۲۲	۱۱	۶۴۱	۴۴۴	۱۰۸۵	۱۱
۴۹	دانشگاه رازی	۲۵۹	۰	۲۵۹	۲۵۵	۴	۸۶۹۲	۶۹۰۷	۱۵۶۰۰	۱۲۶
۵۰	دانشگاه زابل	۱۱	۴	۷	۶	۵	۲۷۶	۱۸۴	۴۶۰	۱
۵۱	دانشگاه زنجان	۱۳	۲	۱۱	۱۱	۲	۱۶۶	۲۳۸	۴۰۴	۰
۵۲	سازمان پژوهشهای علمی و صنعتی ایران	۱۲	۰	۱۲	۰	۱۲	۰	۰	۳۵۳	۰
۵۳	دانشگاه سیستان و بلوچستان	۲۰۶	۳۰	۱۷۶	۱۳۱	۷۵	۱۸۱۶	۳۸۹۱	۵۷۰۷	۲۱
۵۴	دانشگاه شهید بهشتی	۵۵	۰	۵۵	۴۲	۱۳	۲۹۸	۷۵۳	۱۰۵۱	۲۵
۵۵	دانشگاه شهید مدنی آذربایجان	۴۷	۱	۴۶	۲۵	۲۲	۵۰۹	۷۱۶	۱۲۲۵	۱۶
۵۶	دانشگاه صنعتی اراک	۶	۰	۶	۲	۴	۱۵	۷۹	۹۴	۰
۵۷	دانشگاه صنعتی اصفهان	۱۵	۰	۰	۷	۸	۷۴۳	۱۲۵۰	۱۹۹۳	۰
۵۸	دانشگاه صنعتی شاهرود	۱۱	۰	۱۱	۷	۴	۶۹	۱۱۲	۱۸۱	۶
۵۹	دانشگاه صنعتی قم	۹۸	۸	۹۰	۴۰	۵۸	۱۳۵۷	۲۰۳۸	۳۳۹۵	۳
۶۰	دانشگاه صنعتی قوچان	۱۰	۲	۸	۹	۱	۱۱۴	۹۳	۲۰۷	۰
۶۱	دانشگاه صنعتی نوشیروانی بابل	۵۹	۱۵	۴۴	۳۶	۲۳	۹۱۹	۱۳۹۲	۲۳۱۱	۰

۰	۹۶۶	۴۵۱	۵۱۵	۰	۴۵	۴۵	۰	۴۵	دانشگاه علم و هنر یزد	۶۲
۴	۲۰۳	۸۴	۱۱۹	۶	۴	۵	۵	۱۰	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری	۶۳
۰	۷۴۸۷	۳۴۰۰	۴۰۸۷	۳۴	۶۶	۹۰	۱۰	۱۰۰	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان	۶۴
۰	۲۳۱	۸۴	۱۴۷	۹	۱۱	۲۰	۰	۲۰	دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر	۶۵
۱	۷۲۰	۴۲۰	۳۰۰	۶	۱۵	۲۱	۰	۲۱	مجتمع آموزش عالی فسا	۶۶
۳	۱۵۳۸	۷۲۸	۸۱۰	۲۳	۲۶	۴۹	۰	۴۹	دانشگاه قم	۶۷
۷	۱۸۵۱	۱۰۰۲	۸۴۹	۲۸	۲۹	۵۷	۰	۵۷	دانشگاه گلستان	۶۸
۰	۶۰۰	۳۵۰	۲۵۰	۱۸	۱۰	۲۰	۸	۲۸	دانشگاه لرستان	۶۹
۴	۱۹۵۴	۱۴۰۸	۵۴۶	۱۷	۲۷	۴۴	۰	۴۴	مجتمع آموزش عالی فنی و مهندسی اسفراین	۷۰
۱۱	۸۲۹	۳۷۹	۴۵۰	۸	۲۷	۳۵	۰	۳۵	مجتمع آموزش عالی گناباد	۷۱
۰	۱۴۷۱	۶۵۹	۸۱۲	۷۶	۱۱۹	۱۹۵	۰	۱۹۵	دانشگاه محقق اردبیلی	۷۲
۰	۳۵۰	۱۵۷	۱۹۸	۳	۳	۵	۱	۶	مرکز آموزش عالی فنی و مهندسی بوئین زهرا	۷۳
۰	۱۱۵۶	۵۶۰	۴۲۷	۵	۱۱	۱۶	۰	۱۶	موسسه آموزش عالی غیرانتفاعی نقش جهان اصفهان	۷۴
۲	۳۷	۹	۲۸	۰	۴	۳	۱	۴	موسسه پژوهشی علوم و صنایع غذایی	۷۵
۰	۱۹۹	۸۱	۱۱۸	۵	۰	۵	۰	۵	دانشگاه هرمزگان	۷۶
۱۰	۰	۰	۰	۱۱	۶	۱۷	۰	۱۷	دانشگاه یاسوج	۷۷
۱۰۷۸	۲۵۰۷۱۸	۱۴۹۵۱۷	۸۶۶۷۶	۱۹۹۲	۶۲۵۳	۷۵۶۳	۶۸۲	۸۲۴۵	جمع	

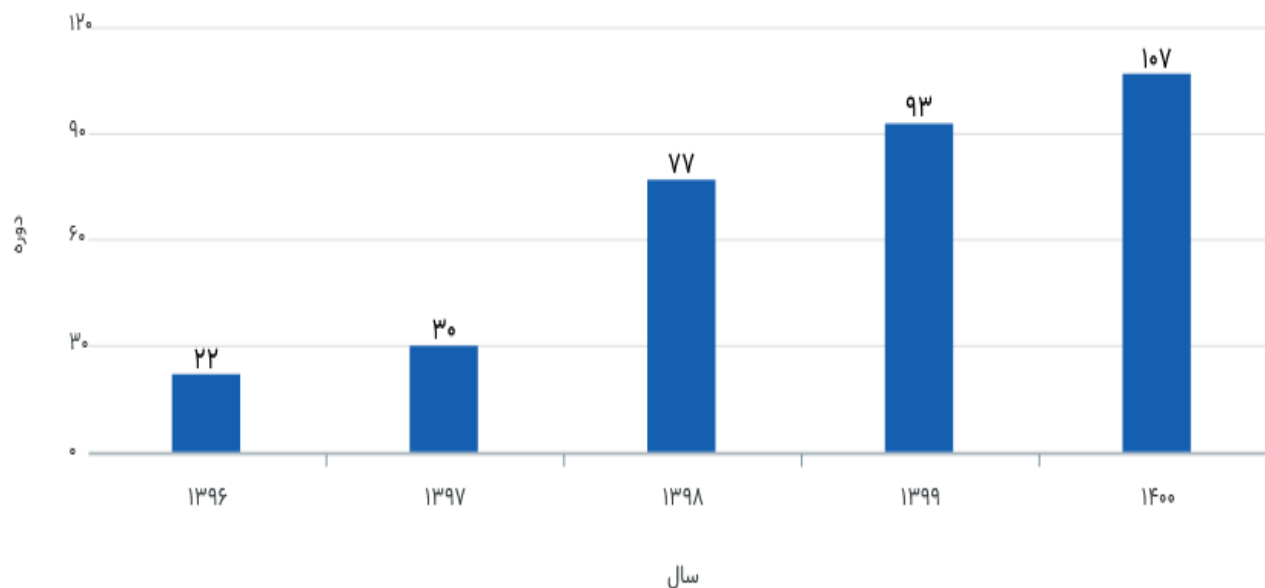

۸- نمودار های آماری

با توجه به اطلاعات دریافت شده از ۷۷ دانشگاه و مرکز آموزش عالی شاخص های مربوط به دوره های مهارت افزایی مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت که برای شناخت روند رشد دوره های مهارت افزایی در سال های اخیر برخی از شاخص های اساسی همانند تعداد دوره ها، تعداد دوره های عمومی و تخصصی، تعداد شرکت کنندگان و تعداد دوره هایی که با مشارکت واحدهای صنعتی برگزار گردید، مورد بررسی قرار گرفت که به شرح جدول زیر می باشد:

ردیف	وضعیت دوره	سال ۹۶	سال ۹۷	سال ۹۸	سال ۹۹	سال ۱۴۰۰
۱	میانگین دوره های برگزار شده به تعداد دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی	۲۲	۳۰	۷۷	۹۳	۱۰۷
۲	میانگین تعداد شرکت کنندگان در دوره ها به تعداد دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی	۹۴۸	۱۱۰۰	۲۲۳۸	۳۰۰۲	۳۲۳۹
۳	میانگین تعداد دوره های برگزار شده مشترک با صنعت به تعداد دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی	۲,۵	۶,۵	۴,۵	۹	۱۴
۴	میانگین تعداد دوره های تخصصی برگزار شده به کل دوره های برگزار شده	۱۲	۲۹	۵۱	۵۸	۲۵
۵	میانگین تعداد دوره های عمومی برگزار شده به کل دوره های برگزار شده	۸	۱۵	۲۶	۳۵	۸۰

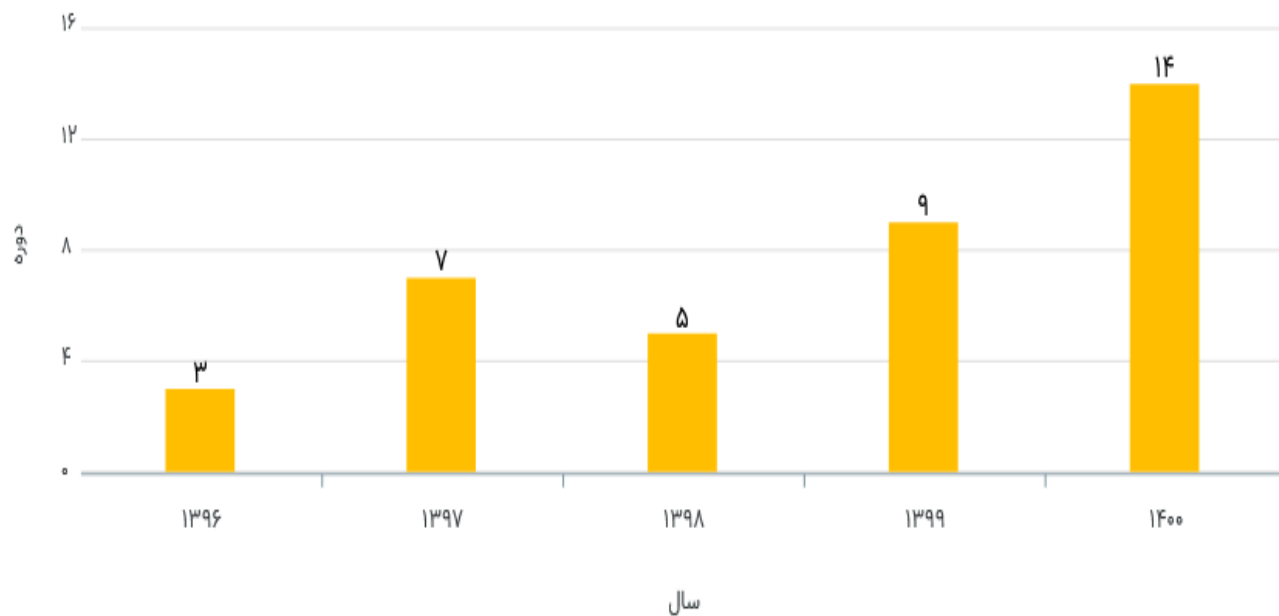
با بررسی اطلاعات دریافتی از دانشگاه ها در سال های اخیر مشخص می شود که توسعه برنامه های مهارت افزایی (عمومی و تخصصی) در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی از سال ۱۳۹۶ افزایش چشمگیری داشته است این امر در حالیکه علی رغم وجود مشکلاتی در برگزاری دوره ها در سال جاری به دلیل پاندمی ویروس کووید ۱۹ همچنان روند مطلوبی را در برگزاری دوره های مهارت افزایی در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی شاهد می باشیم. همچنین با توجه به گزارش های ارسالی میانگین رشد تعداد دوره هایی که با مشارکت واحد های صنعتی برگزار گردیده از ۹ دوره در سال گذشته به ۱۴ دوره در سال جاری افزایش یافته است که نشان دهنده ارتباط هرچه بیشتر و مناسب تر دانشگاه ها با واحد های صنعتی و دستگاه های اجرایی کشور می باشد.

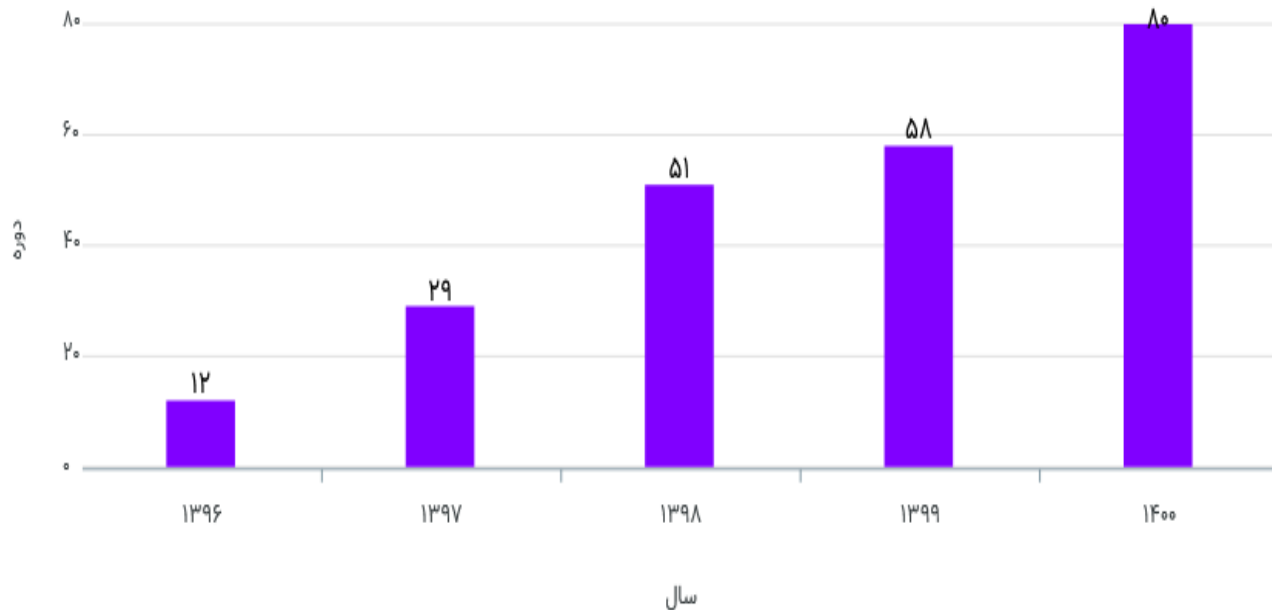
شکل ۲۰: میانگین دوره های برگزار شده در دانشگاه ها در سال های ۹۶، ۹۷، ۹۸، ۹۹ و ۱۴۰۰

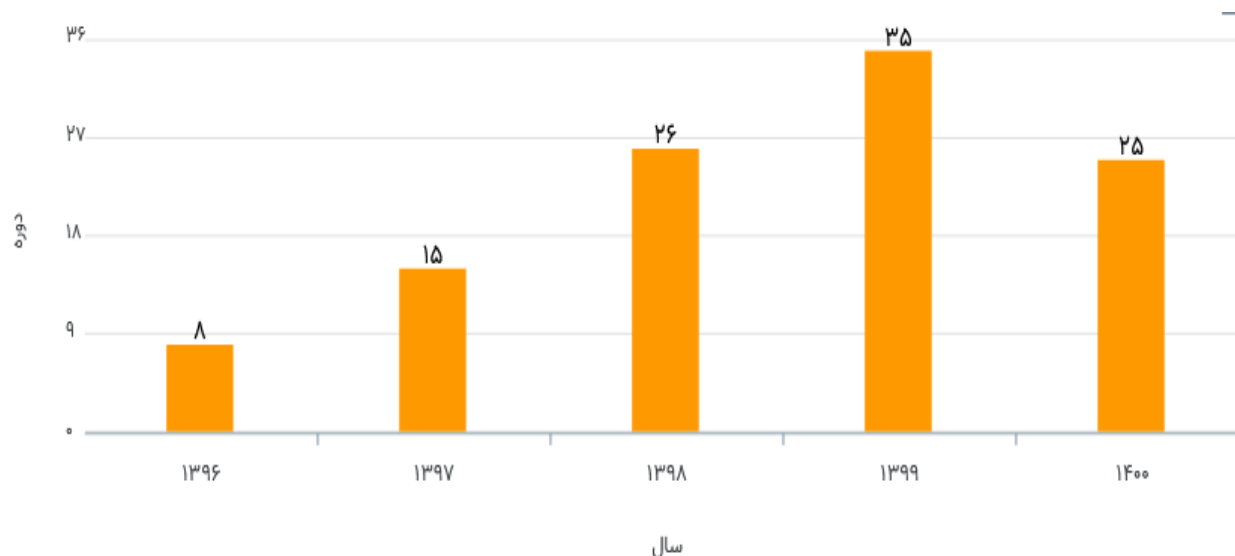
شکل ۲۱: میانگین شرکت کنندگان در دوره ها در سال های ۹۶، ۹۷، ۹۸، ۹۹ و ۱۴۰۰

شکل ۲۲: میانگین دوره های برگزار شده با مشارکت صنعت در سال های ۹۶، ۹۷، ۹۸، ۹۹ و ۱۴۰۰

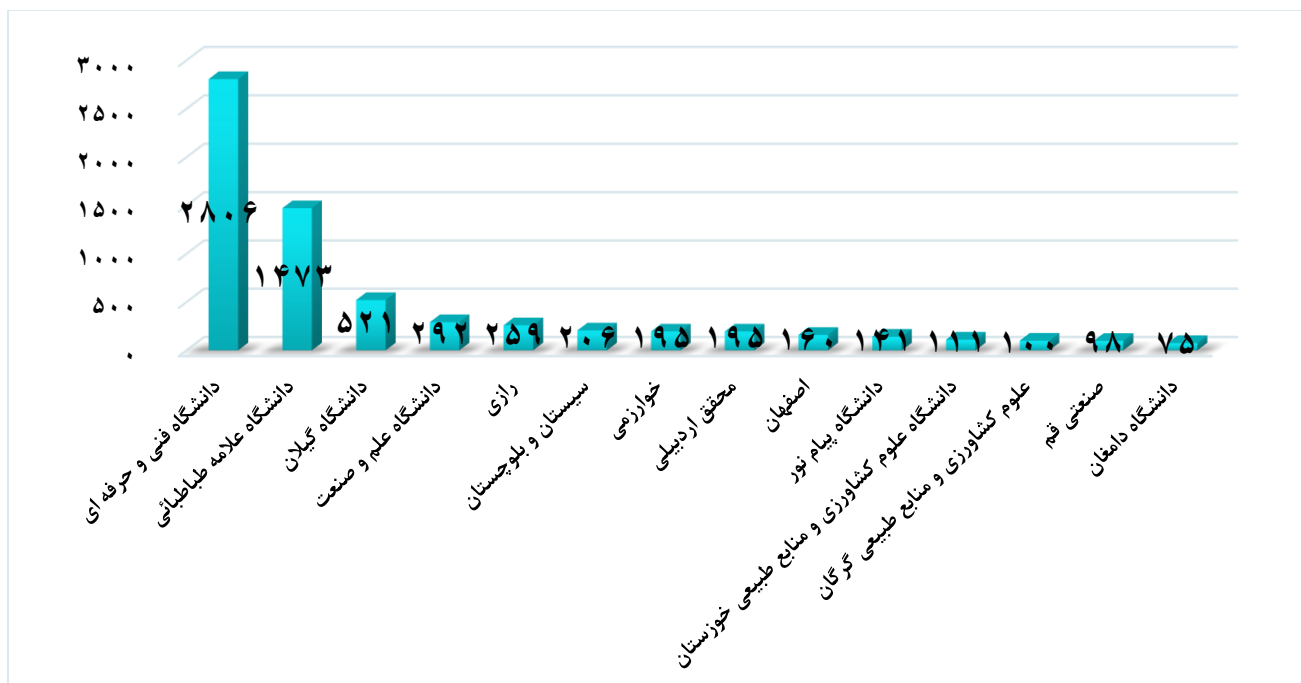

شکل ۲۳: میانگین دوره های تخصصی برگزار شده در دانشگاه ها در سال های ۹۶، ۹۷، ۹۸، ۹۹ و ۱۴۰۰

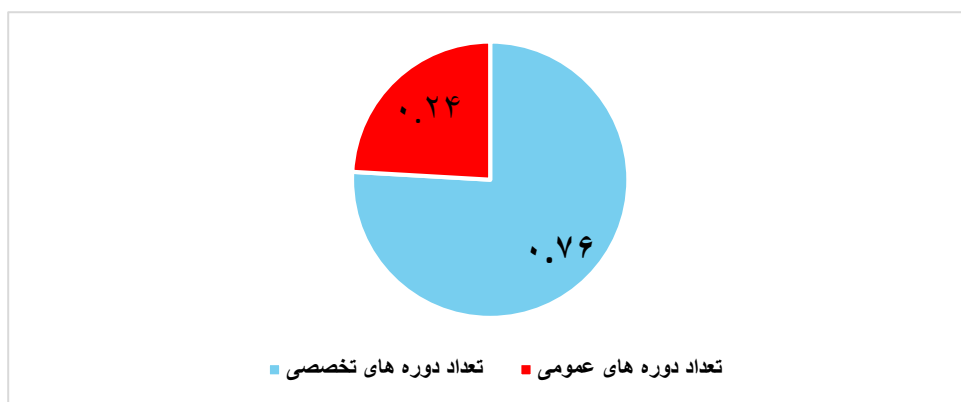
شکل ۲۴: میانگین دوره های عمومی برگزار شده در دانشگاه ها در سال ۹۶، ۹۷، ۹۸، ۹۹ و ۱۴۰۰

شکل ۲۰ تا ۲۴ بررسی و مقایسه میانگین شاخص های اصلی بررسی شده میانگین وضعیت دوره های مهارت افزایی در پنج سال متوالی، سال های ۹۶، ۹۷ و ۹۸، ۹۹ و ۱۴۰۰ در هر دانشگاه می باشد. با توجه به اطلاعات دریافتی از دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی شاهد رشد دوره های مهارتی بالاخص دوره های تخصصی در دانشگاه ها می باشیم، البته با توجه به میانگین تعداد دوره های عمومی نیازمند توجه هر چه بیشتر دانشگاه ها به برگزاری دوره های عمومی هستیم. دوره های برگزار شده با واحد های صنعتی نیز از رشد قابل توجهی برخوردار بوده است. این امر نشان دهنده افزایش ارتباطات نهاد دانشگاه، با واحد های صنعتی و اجرایی است که می بایست، با برنامه ریزی دقیق و همراستا با نیاز های کشور توسط نهاد آموزش عالی بستر سازی مناسبی را در جهت رشد هر چه بیشتر ارتباطات دانشگاه، صنعت و جامعه شاهد باشیم.

شکل ۲۵: دانشگاه های برتر در برگزاری دوره های مهخارت افزایی در سال ۱۴۰۰

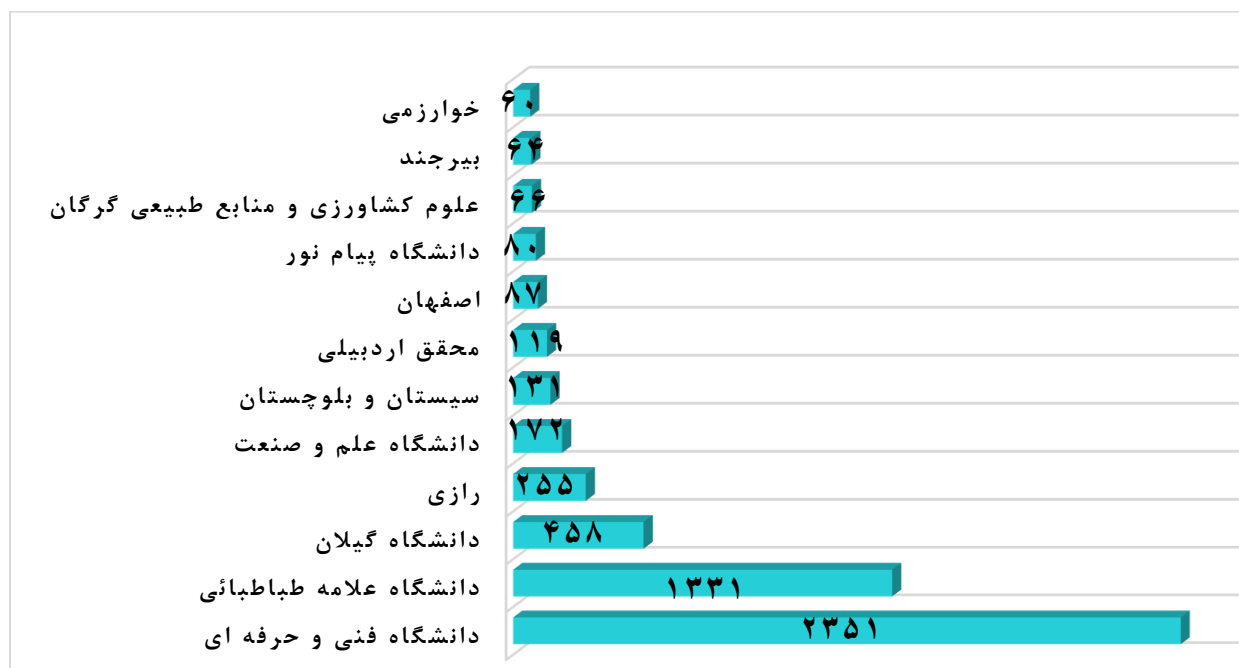
با توجه به شکل ۲۵ بیشترین تعداد دوره های برگزار شده مربوط به دانشگاه های فنی و حرفه ای، علامه طباطبائی، گیلان، علم و صنعت و رازی است. دانشگاه فنی و حرفه ای با توجه به تعداد زیاد مراکز زیر مجموعه خود که در حدود ۱۸۱ مرکز می باشد بیشترین تعداد دوره را به خود اختصاص داده است.

شکل ۲۶: درصد دوره های برگزار شده عمومی به تخصصی در سال ۱۴۰۰

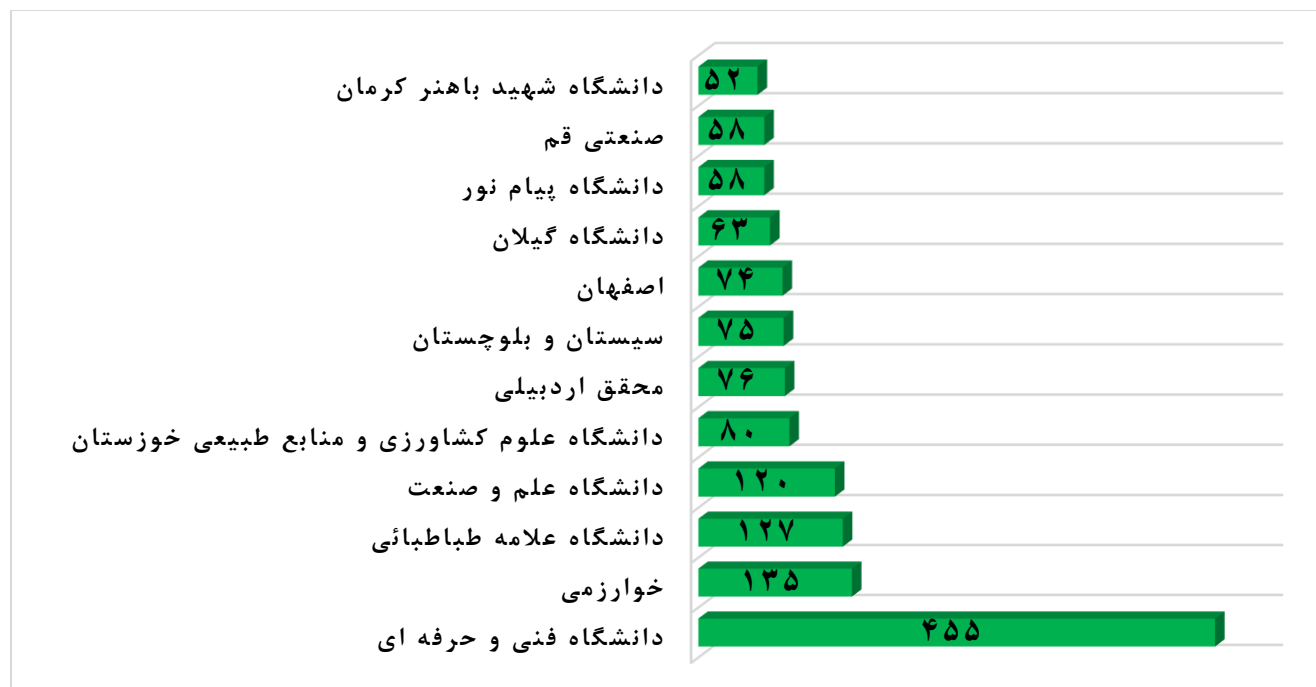

بر اساس اطلاعات شکل ۲۶ بیشترین دوره های برگزار شده با میزان ۷۶ درصد مربوط به دوره های تخصصی است. این امر نشان دهنده استقبال اکثریت دانشجویان از دوره های تخصصی با هدف جذب بیشتر در بازار کار و صنعت می باشد. البته با توجه به اهمیت مهارت های عمومی و نرم مسئولین و دست اندرکاران نهاد آموزش عالی می بایست اهتمام و توجه بیشتری را در تدوین و برگزاری دوره های عمومی با کیفیت مطلوب داشته باشند.

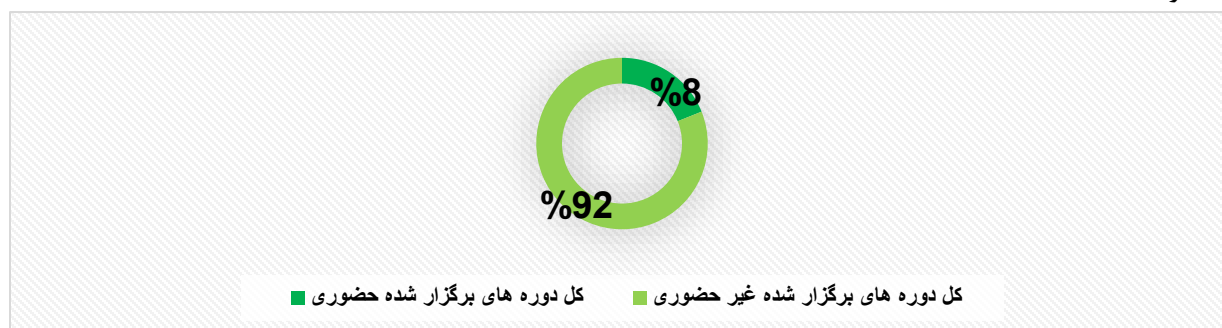
شکل ۲۷: دانشگاه های برتر در برگزاری دوره های تخصصی در سال ۱۴۰۰

با توجه به شکل ۲۷ دانشگاه های فنی و حرفه ای، علامه طباطبائی، گیلان، رازی، علم و صنعت، سیستان و بلوچستان و... بیشترین دوره تخصصی را برگزار نموده اند. این امر نشان دهنده پراکندگی دوره ها در کلیه دانشگاه های مناطق مختلف ایران می باشد. همچنین دانشگاه فنی و حرفه ای نیز با توجه به حجم و گستردگی مراکز دانشگاهی (۱۸۱ مرکز) دوره های تخصصی بیشتری را نسبت به سایر دانشگاه ها دارا می باشند.

شکل ۲۸: دانشگاه های برتر در برگزاری دوره های عمومی در سال ۱۴۰۰

با توجه به شکل ۲۸ بیشترین دوره های عمومی برگزار شده در دانشگاه های فنی و حرفه ای، خوارزمی، دانشگاه علامه طباطبائی، علم و صنعت، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان و ... می باشد که این امر نشان دهنده توجه این دانشگاه ها به ایجاد ساختار و فرایند مناسب آموزشی برای دوره های مهارتی عمومی می باشد به گونه ای که می توان از طرح "بیست - بیست" دانشگاه خوارزمی و همچنین طرح "آمک" در دانشگاه علامه طباطبائی اشاره نمود.

شکل ۲۹: درصد دوره های برگزار شده حضور به غیر حضور در سال ۱۴۰۰

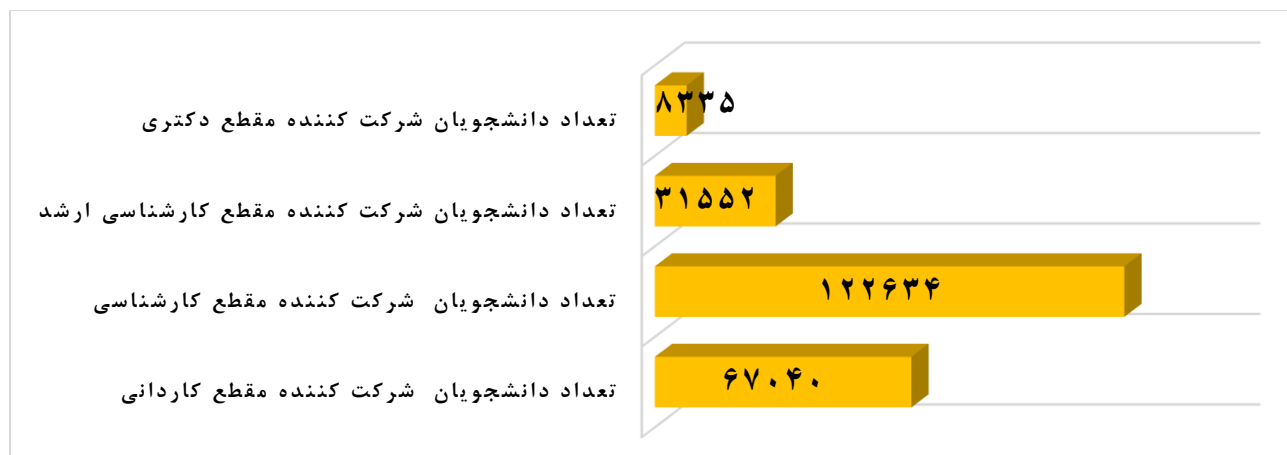

با توجه به شکل ۹۲ درصد دوره ها مربوط به دوره های غیر حضوری است، که نسبت به سال قبل افزایش قابل توجهی داشته است و حدود ۸ درصد مربوط به دوره های حضوری است. با توجه به شرایط حال حاضر جامعه و گسترش پاندمی کرونا، نیاز به توجه بیشتر مسوولین دانشگاهی به فراهم نمودن زمینه و بستر مناسب در جهت برگزاری دوره ها به صورت غیر حضوری است.

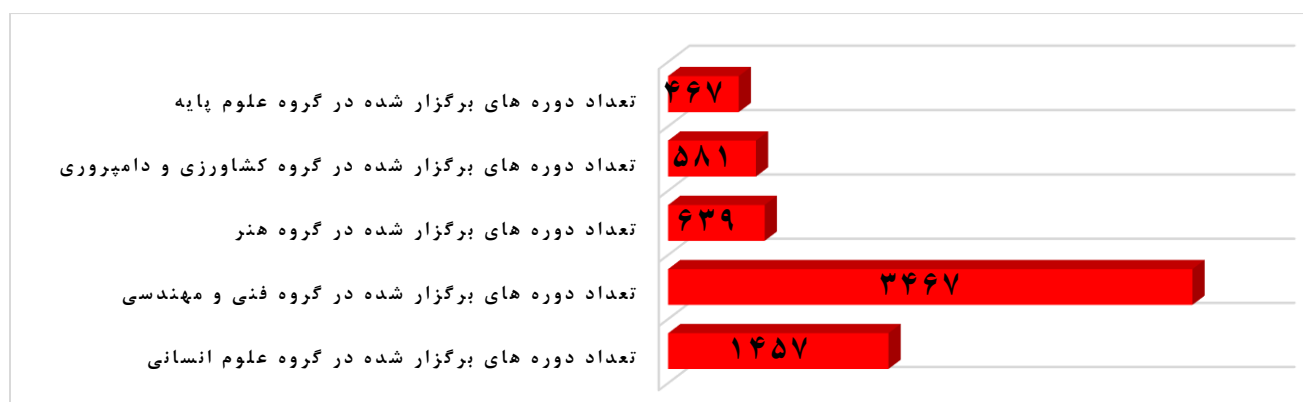
شکل ۳۰: درصد شرکت کنندگان مرد و زن در سال ۱۴۰۰

با توجه به شکل ۳۰ اکثر شرکت کنندگان دوره های مهارتی را در این دوره مردان به خود اختصاص داده اند. این امر در مقایسه با آمار سال قبل نشان از کاهش قابل توجه شرکت کنندگان زن نسبت به مردان می باشد. این امر توجه هر چه بیشتر مسوولین و دانشگاه های کشور را نسبت به بررسی دلایل این کاهش و فراهم آوردن بستر مناسب و ایجاد انگیزه در زنان نسبت به شرکت در دوره های مهارتی را نشان می دهد.

شکل ۳۱: درصد شرکت کنندگان در دوره ها به تفکیک مقطع تحصیلی در سال ۱۴۰۰

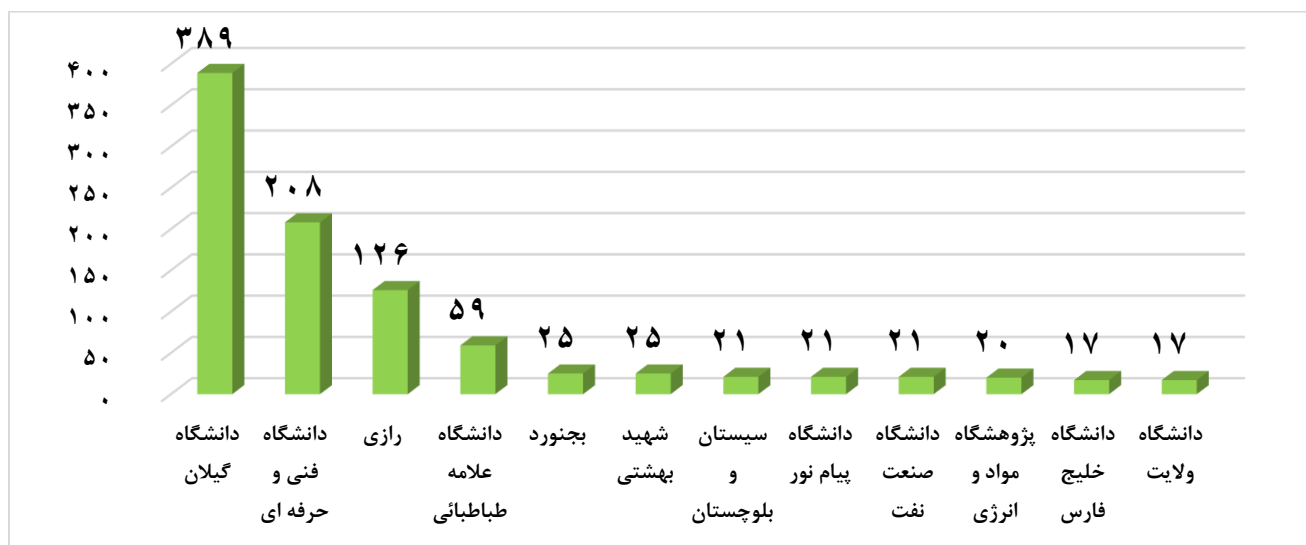
بر اساس نمودار فوق اکثر شرکت کنندگان دوره های مهارت آموزی در مقطع کارشناسی و پس از آن کاردانی بوده اند که در مقایسه با دوره گذشته تعداد شرکت کنندگان با مقطع کاردانی نسبت به کارشناسی ارشد رشد قابل ملاحظه ای داشته است. این امر به دلیل دریافت اطلاعات مربوط به دانشگاه فنی حرفه ای است که به دلیل حجم و وسعت مراکز دانشگاهی متعدد (۱۸۱ مرکز) و همچنین تعداد قابل توجه دانشجویان این دانشگاه که اغلب در مقطع کاردانی هستند، می باشد.

شکل ۳۲: درصد دوره های برگزار شده به تفکیک گروه های تحصیلی در سال ۱۴۰۰

یا توجه به شکل ۳۲ بیشترین تعداد دوره های برگزار شده در گروه های فنی و مهندسی، علوم انسانی، هنر، کشاورزی و دامپروری و علوم پایه می باشد که این امر تا حدی بستگی به تعداد دانشجویان در هر گروه بستگی دارد. بر همین اساس برنامه ریزی و برگزاری دوره ها در هر دانشگاه می بایست مطابق با تعداد دانشجویان در هر گروه و متناسب با نتایج رصد اشتغال فارغ التحصیلان و استفاده از تجارب آنها باشد.

شکل ۳۳: دانشگاه های برتر در برگزاری دوره ها با مشارکت واحد های صنعتی در سال ۱۴۰۰

بر اساس شکل ۳۳، دانشگاه های گیلان، فنی و حرفه ای، رازی، علامه طباطبائی، بجنورد، شهید بهشتی و ... بیشترین تعداد دوره با مشارکت واحدهای صنعتی را دارا می باشند. استفاده از تجارب این دانشگاه ها می تواند به عنوان الگوی مناسبی در جهت ایجاد ارتباط بیشتر با واحد های صنعتی در برگزاری دوره ها و همچنین افزایش اشتغال در کشور باشد. همچنین دانشگاه فنی و حرفه ای نیز با توجه به حجم و گستردگی مراکز دانشگاهی (۱۸۱ مرکز) دوره های تخصصی بیشتری را نسبت به سایر دانشگاه ها دارا می باشند.

۹- جمع بندی

دانشگاه ها با توجه به شرایط موجود نقش مهمی در توسعه اقتصادی کشور، افزایش بهره وری واحدهای صنعتی و تجاری، ایجاد و توسعه فناوری های مورد نیاز و ارتقاء مهارت ها و توانمندی شغلی دانش آموختگان ایفا می کنند. بر همین اساس کمک به افزایش و بهبود مهارت های متناسب با نیازهای جامعه یکی از مهمترین ارکان پرورش دانشجویان است. وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با همکاری دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی برنامه ریزی و اقدامات لازم جهت ایجاد بسترهای مورد نیاز دانشجویان را برای کسب مهارت های فردی و شغلی مورد نیاز بازار کار، در طول دوران تحصیل فراهم کرده است. اهم اقداماتی که می بایست در راستای تحقق اهداف فوق و در جهت بهبود دوره های مهارت افزایی دانشجویان مورد توجه قرار گیرند عبارتند از:

۹-۱- ایجاد، توسعه و فعال کردن مراکز هدایت شغلی و کاربایی های تخصصی در جهت ساماندهی دوره های مهارت

افزایی متناسب با نیاز بازار کار

با توجه به توسعه علم و فناوری در سال های اخیر، کسب و کارها تخصصی تر شده اند و نیازمند مهارت ها و توانمندی های جدیدی هستند. بر این سال جهت افزایش اشتغال، ایجاد مراکزی آشنا به قوانین و گفتمان دانشگاهی، مراکز اجرایی و صنعتی و بازار کار ضروری به نظر می رسد. در این راستا دفتر ارتباط با جامعه و صنعت وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از سال ۱۳۹۸ از ایجاد و توسعه ۴۰ مرکز با عنوان "مرکز هدایت شغلی و کاربایی های تخصصی دانشگاهی" حمایت کرده است. این مراکز می توانند نقش مهمی در استفاده از پتانسیل های دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی و همچنین توسعه و ساماندهی فعالیت های مرتبط در تدوین و برگزاری اثر بخش دوره های مهارتی، ساماندهی و توسعه برنامه های کارآموزی متناسب با بازار کار و همچنین سایر فعالیت های مرتبط با اشتغال ایفا نماید. مسلماً

تلاش دانشگاه ها برای شکل دهی و تقویت چنین مراکزی می تواند کمک موثری در بهبود توانمندی های شغلی دانشجویان باشد.

۹-۲- تخصیص بودجه مناسب برای توسعه دوره های مهارت افزایی در دانشگاه ها و سایر مراکز آموزش عالی کشور

در سال های اخیر با توجه به برنامه ها و اقدامات گسترده دانشگاه ها، مهارت افزایی دانشجویان به یکی از دغدغه های اساسی مسئولین دانشگاهی تبدیل شده است. از آنجا که مهارت افزایی دانشجویان ارتباطی مستقیم با آینده شغلی آنها دارد، مناسب است بودجه ای از سوی نهادهای ذی ربط، به منظور توسعه و ساماندهی دوره های مهارت افزایی، کارآموزی و همچنین سایر برنامه ها و طرح های مرتبط مراکز هدایت شغلی و کارایی های تخصصی در نظر گرفته شود.

۹-۳- تهیه شناسنامه مهارتی از سوی دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشور

تهیه و صدور شناسنامه های مهارتی برای دانشجویان از سوی دانشگاه ها اقدامی مناسب در جهت تقویت دوره های مهارتی و توسعه بیشتر آنها است. بر همین اساس سازمان های مختلف متناسب با مهارت های مورد نیاز خود و همچنین عناوین دوره های مهارتی درج شده در کارنامه دانش آموختگان دانشگاهی اقدام به پذیرش نیروهای مورد نیاز می نمایند و همچنین می توانند امتیازاتی را برای استخدام شدگان دارای کارنامه مهارتی در نظر بگیرند. این اقدام علاوه بر در نظر گرفتن مشوق های استخدامی، از هزینه کرد مجدد سازمان ها برای آموزش استخدام شدگان، جلوگیری خواهد کرد و موجب تسریع در اجرای برنامه های ارتقای کیفی سازمان ها، واحدهای صنعتی و بازار کار خواهد شد.

۹-۴- برنامه ریزی و ساماندهی دوره های مهارت افزایی متناسب با نیازهای جامعه و چشم انداز های جهانی و ملی

پیش رو

تدوین، ساماندهی و توسعه دوره های مهارتی مناسب با نیاز های دانشجویان، بر اساس تفاوت های رشته های تحصیلی و میزان مشاغل مورد نیاز در بازار کار استانی و منطقه ای و همچنین با توجه به تغییر در شرایط کسب و کارها بر اساس بحران ها و مسایل پیش رو در سطح جهانی و ملی از جمله شیوع و گسترش ویروس کووید ۱۹ از محورهای مهمی است که باید مورد توجه جدی قرار گیرد. پایش وضعیت اشتغال دانش آموختگان و نیازهای بازارکار نقش مهمی در برنامه ریزی و ساماندهی دوره های مهارتی متناسب دارد. در صورت ساماندهی مناسب این فعالیت ها و هماهنگی بین آنها وضعیت اشتغال دانش آموختگان بهبود قابل توجهی خواهد داشت.

۹-۵- برگزاری دوره های مهارتی با مشارکت صنایع، بازار کار و سازمان های تخصصی مرتبط در سطح منطقه و ملی،

با در نظر گرفتن شرایط موجود و آتی جامعه

صنایع، بازار کار و سازمان های تخصصی موجود در جامعه با هدف ارتقای توان علمی و فنی و بهبود اقتصاد واحد های صنعتی خود و نیاز بخش صنعت به فناوری های جدید و نوین، نیازمند استفاده از توانمندی دانش آموختگان دانشگاهی می باشند تا به علم روز جامعه دست یابند و از نظر عملی و کاربردی هم توانمندی های لازم برای ورود به عرصه صنعت و بازار کار دارا باشند. بر همین اساس لازم است ارتباط گسترده تری بین دانشگاه ها و واحد های صنعتی ایجاد شود. برنامه ریزی و برگزاری دوره های مهارت افزایی با همکاری سازمان ها و دستگاه های اجرایی موجب ارتباط دانشگاه ها در سطح استان و منطقه با سازمان ها و مراکز تخصصی هم جوار و همچنین افزایش مهارت های شغلی دانش آموختگان متناسب با بازار کار خواهد بود. ضروری است دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی برنامه هایی را در جهت افزایش مشارکت صنایع و واحد های صنعتی در برگزاری دوره های مهارت افزایی تدوین و اجرایی نمایند.

۹-۶- توسعه و بهبود دوره های کارآفرینی و ساختار های فناورانه

دانشگاه ها در جهت توانمند سازی دانشجویان اقدامات متعددی همانند فعالیت های کارآفرینانه، دوره های کارآفرینی- مهارتی و استارت آپ هایی را با همکاری مراکز رشد و پارک های علم و فناوری برگزار می نمایند. ضروری است در راستای انتقال این تجرب و افزایش مهارت افزایی، مستند سازی و ترویج این اقدامات را در دستور کار خود قرار دهند.

۹-۷- همکاری دانشگاه ها با دانشگاه فنی و حرفه ای جهت برگزاری دوره های تخصصی مشترک

امکانات و تجرب گسترده دانشگاه فنی و حرفه ای و همچنین سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور در برگزاری دوره های مهارت افزایی فرصت مفیدی را فراهم کرده است ، لذا برنامه ریزی جهت بهره برداری از ظرفیت های سخت افزاری و تجرب اجرایی آنها ضروری است. بر این اساس هماهنگی با دانشگاه فنی و حرفه ای و سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور ایجاد گردید که از ظرفیت های آنها در جهت برگزاری دوره های مهارت افزایی در دانشگاه ها استفاده می شود. بر این اساس همکاری و علم افزایی بین دانشگاه ها و این ساختارهای تخصصی مفید خواهد بود.

۹-۸- برگزاری جشنواره ها و مسابقات مهارتی

برگزاری جشنواره ها و مسابقات با محتوای علمی که در راستای مهارت آموزی باشد و تقدیر از برگزیدان، می تواند آنان را در ارتقاء توانمندی های مهارتی و کشف فرصت های شغلی یاری نماید. در این راستا استفاده از ظرفیت ساختارهای مرتبط با کارآفرینی و مشارکت شرکت های بزرگ صنعتی در تعریف موضوع و محور رویداد ها و مسابقات ضروری خواهد بود.

۹-۹- ساماندهی و افزایش کیفیت دوره های کارآموزی

ساماندهی دوره های کارآموزی با هدف بهبود کیفی دوره ها، برگزاری دوره های کارآموزی با همکاری صنایع و دستگاه های اجرایی، تدوین بسته های تشویقی برای استادان راهنما برای مشارکت موثر و سازنده در امر کارآموزی و همچنین اصلاح و بررسی نظام کارآموزی بر اساس استانداردهای بین المللی جدید بسیار حائز اهمیت می باشد. در این راستا انجام طرح های مرتبط با کارآفرینی و شناسایی فرصت های کسب و کار در منطقه بسیار حائز اهمیت می باشد.

۹-۱۰- رصد اشتغال و ارزیابی بازار کار و جامعه

ایجاد نظام اطلاع رسانی و پیمایش وضعیت اشتغال دانشجویان به منظور شفاف سازی و دستیابی به آمار و اطلاعات در خصوص رشته های آموزشی می تواند در کاهش نرخ بیکاری دانش آموختگان دانشگاهی موثر باشد و گامی در جهت بهبود همکاری های دانشگاه با صنعت و جامعه و برنامه ریزی در راستای آن باشد. ضروری است دانشگاه ها بر اساس پیمایش ها و رصد اشتغال نسبت به برنامه ریزی و توسعه دوره های مهارت آموزی اقدام نمایند. همچنین پایش وضعیت اشتغال به دلیل برقراری ارتباط یا جمعیت فارغ التحصیل و استفاده از تجارب آنها در جهت برنامه ریزی موثر دوره های مهارتی، ساماندهی کارآموزی و سایر برنامه های مرتبط با توانمند سازی دانشجویان و افزایش اشتغال حایز اهمیت است.

۹-۱۱- آشنایی و ترویج صلاحیت حرفه ای

نظام صلاحیت حرفه ای گامی جهت طبقه بندی، توصیف و توسعه صلاحیت هاست که به استاندارد سازی و ارزیابی نتایج یادگیری کمک می نماید. بر همین اساس نیاز به ایجاد اقدامات، سازوکارها و تعاملات نهادی که منجر به ایجاد و توسعه یک صلاحیت می شود، ضروری است. شناسایی و تدوین روش های ایجاد نظام صلاحیت حرفه ای جهت هم

افزایی و هماهنگی بین فعالیت های دانشگاه ها و الزامات حرفه ای مورد نیاز است تا از این طریق به هدفمند شدن آموزش های دانشگاهی و افزایش توان مهارتی دانشجویان کمک نماید.

۹-۱۲- بهبود محتوای آموزشی برنامه های درسی و تغییر بر اساس نیازهای روز جامعه

بهبود محتوای آموزشی برنامه درسی می تواند به افزایش و توسعه مهارت های دانشجویان منجر شود. بر همین اساس توجه به واحد های آموزشی و ساماندهی آن با محتوای مهارت آموزی و اجرای دقیق و کامل بخش های عملی و کارگاهی و همچنین آزمایشگاهی دانشگاه ها، می تواند نقش مهمی در بهبود و توسعه توانمندی های دانشجویان باشد.

۹-۱۳- استفاده از روش های غیر حضوری در برگزاری دوره های مهارت افزایی

استمرار فعالیت های دانشگاه ها در حال حاضر باتوجه به گسترش و همه گیری ویروس کووید ۱۹ منوط به برگزاری دوره ها به صورت غیر حضوری و با استفاده از فناوری های روز جامعه می باشد. این تهدید می تواند توسط دانشگاه ها به یک فرصت در جهت کاهش هزینه ها و همچنین توجه هر چه بیشتر به کیفیت دوره ها و همچنین ارتباط هر چه بیشتر با واحد های صنعتی و بازار کار جهت تهیه دوره های مرتبط برای گروه های مختلف تحصیلی تبدیل شود.

۹-۱۴- توجه به اهمیت برگزاری دوره های عمومی

مهارت های عمومی (نرم) شامل ویژگی های شخصیتی و توانایی های ارتباطی مورد نیاز برای موفقیت در کار است که نحوه تعامل افراد را در روابطشان با دیگران مشخص می کند. این مهارت ها دربرگیرنده مهارت های بین فردی و ارتباطی، مهارت های شنیداری، مدیریت زمان و همدلی با دیگران و ... است. مدیران جهت استخدام متقاضیان به دنبال افرادی می گردند که دارای مهارت های نرم هستند، زیرا این گونه افراد در محیط های کاری موفق ترند. با توجه به نتایج گزارش

های ارسالی از سوی دانشگاه ها، توجه به برگزاری دوره هایی با مهارت های عمومی نسبت به سال قبل کاهش یافته است که این امر ضرورت توجه بیشتر مسئولین در دانشگاه ها را به برگزاری دوره های عمومی نشان می دهد.

۹-۱۵- برگزاری نمایشگاه های کار حضوری و مجازی

برگزاری نمایشگاه های کار گام موثری در معرفی سازمان ها و صنایع و بازارکار به نیروهای دانش آموخته دانشگاهی با هدف جذب نیروی کار با پتانسیل بالا می باشد بر این اساس هر شرکت یا سازمانی نیاز دارد که کارکنان خود را با یک رویکرد جامع و بر اساس توانایی ها و علایق آنها استخدام نماید که برگزاری نمایشگاه کار شرایط لازم را برای استخدام بهترین متقاضیان فراهم می آورد. بر این اساس مراکز هدایت شغلی و کاریابی تخصصی با برقراری ارتباط با سازمان ها و دستگاه اجرایی و بازارکار با یکدیگر ارتباط برقرار نموده و شرایط برگزاری نمایشگاه های کار به صورت حضوری و مجازی را برای دانشجویان فراهم می آورند به این طریق گام موثری را در جهت افزایش اشتغال نیروی کار دانش آموخته دانشگاهی فراهم می آورند.

حل نقاط کور بخش های صنعت، اقتصاد، کشاورزی و
بخش های گوناگون مدیریتی، حل مشکل پایین بودن بهره‌وری،
اسراف در مصرف انرژی، حل معضل بیکاری و ایجاد اشتغال و
حل موضوع صرفه‌جویی ارزی از جمله منفعت هایی است که
از ارتباط دانشگاه و صنعت حاصل می شود.

مقام معظم رهبری

معاونت پژوهش و فناوری

دفتر ارتباط با جامعه و صنعت

۱۴۰۰